

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY OKSA NA LATA 2022-2026
Z PERSPEKTYWĄ DO 2029 ROKU**

Oksa, 2022

Program powstał w ramach pracy zespołu, w składzie:

mgr Ewelina Mrozek – koordynator

mgr Nina Łapeta

mgr Agata Kurzawa

We współpracy z pracownikami Urzędu Gminy w Oksie

Spis treści

1.	Wprowadzenie.....	5
1.1.	Podstawa prawna opracowania.....	5
1.2.	Cel opracowania	6
1.3.	Metodyka prac nad programem.....	7
1.4.	Kompetencje gminy w zakresie dotyczącym ochrony środowiska	7
2.	Charakterystyka Gminy Oksa	8
2.1.	Położenie administracyjne i geograficzne	8
2.2.	Rys historyczny	10
2.3.	Sytuacja demograficzna.....	10
2.4.	Warunki klimatyczne, hydrologiczne i geologiczne	12
2.5.	Środowisko przyrodnicze oraz walory kulturowe	14
2.6.	Użytkowanie terenu	14
2.7.	Odnawialne Źródła Energii	16
2.8.	Sytuacja gospodarcza	16
3.	Ocena stanu środowiska	17
3.1.	Powierzchnia ziemi i stan zanieczyszczenia gleb.....	17
	3.1.1. Stan jakości gleb.....	18
3.2.	Powietrze atmosferyczne	19
	3.2.1. Jakość powietrza atmosferycznego	21
	3.2.2. Źródła zanieczyszczenia powietrza	22
3.3.	Wody podziemne oraz wody powierzchniowe.....	23
	3.3.1. Stan jakości i zasoby wód podziemnych oraz powierzchniowych	24
	3.3.2. Źródła zanieczyszczeń wód podziemnych i powierzchniowych.....	26
	3.3.3. Gospodarka wodno – ściekowa.....	26
3.4.	Zasoby i walory przyrodnicze	27
3.5.	Zasoby surowców mineralnych	29
3.6.	Gospodarka odpadami	30

3.7. Tereny leśne.....	33
3.8. Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne.....	35
3.9. Najważniejsze problemy ekologiczne na obszarze gminy Oksa.....	38
3.10. Najważniejsze inwestycje realizowane przez gminę Oksa.....	40
4. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie	41
5. Spójność Programu Ochrony Środowiska z innymi dokumentami strategicznymi.....	56
6. System realizacji Programu Ochrony Środowiska.....	67
7. Źródła finansowania.....	69
8. Monitoring realizacji Programu Ochrony Środowiska	72
9. Streszczenie w języku niespecjalistycznym.....	74
10. Spis wykorzystywanych materiałów	75
11. Wykaz skrótów.....	76
12. Spis rycin.....	77
13. Spis wykresów.....	77
14. Spis tabel	77

1. Wprowadzenie

1.1. Podstawa prawna opracowania

Działając na podstawie art. 14 oraz art. 17 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1219, z późn. zm.) wójt, który jest organem wykonawczym w gminie, sporządza Program Ochrony Środowiska (dalej POŚ). Jest to narzędzie, które umożliwia prowadzenie odpowiedniej polityki w zakresie ochrony środowiska. Zgodnie z art. 17 ww. ustawy zapisy Programu Ochrony Środowiska powinny uwzględniać cele, które zostały zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t. j. Dz. U z 2021 r., poz. 1057). Program Ochrony Środowiska uchwała Rada Gminy.

Zasada zrównoważonego rozwoju to powszechnie znane działanie mające na celu zaspokojenie potrzeb ludzkości, przy jednoczesnym prowadzeniu odpowiedzialnej polityki ekologicznej. Zespół działań podejmowanych w myśl tej zasady ma na celu ochronę środowiska, zachowanie walorów przyrodniczych tak, aby obecne i przyszłe pokolenia mogły korzystać z dobrodziejstw natury.

Zadaniem polityki ochrony środowiska jest wskazanie priorytetów, które będą realizowane właśnie za pomocą Programu Ochrony Środowiska. Oprócz celów głównych, w niniejszym dokumencie, zostaną wskazane zadania mniejszej rangi, o krótszym czasie wykonania.

Rada Gminy Oksa uchwalając Program Ochrony Środowiska przyjmuje opisane w dokumencie założenia, które mają na celu prowadzenie racjonalnej polityki w zakresie ochrony środowiska.

Założenia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Oksa są zgodne z wytycznymi dokumentu strategicznego państwa „*Polityka Energetyczna Polski do 2040 r.*” przyjętego jako załącznik do Uchwały nr 22/2021 Rady Ministrów z dnia 2 lutego 2021 r. Nadrzędnymi dokumentami, z którymi zapisami muszą zgadzać się założenia przyjęte w POŚ dla Gminy Oksa, są „*Program ochrony środowiska dla powiatu jędrzejowskiego na lata 2018-2022 z uwzględnieniem perspektywy do 2028 r.*” oraz „*Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2015-2020 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025*”.

Program ochrony środowiska został napisany przy współpracy z Urzędem Gminy Oksa, korzystano również z informacji umieszczonych na stronach internetowych Ministerstwa Klimatu i Środowiska, Biuletynu Informacji Publicznej województwa świętokrzyskiego oraz powiatu jędrzejowskiego, a także z danych statystycznych zamieszczonych na stronie internetowej Głównego Urzędu Statystycznego. Mapy obrazujące lokalizację Gminy Oksa opracowano w programie QGIS, na warstwach udostępnionych przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii.

1.2. Cel opracowania

Głównym celem opracowania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Oksa na lata 2022 – 2026 z perspektywą do 2029 r. jest stworzenie odpowiedniego planu, który posłuży do realizacji odpowiedzialnej polityki ekologicznej. W celu opracowania tego dokumentu dokonano wnikliwej analizy stanu środowiska oraz czynników, które wpływają na jego nieustającą zmianę.

Racjonalną politykę środowiskową należy prowadzić w taki sposób, aby zapewnić dogodny rozwój społeczno-gospodarczy gminy, a także powiatu, województwa i państwa, z jednoczesnym zachowaniem wszystkich wytycznych dotyczących ochrony środowiska. Jest to niezwykle ważne, gdyż obecnie ludzkość jest świadkami bardzo szybko postępujących zmian w środowisku naturalnym. Część procesów jest już nieodwracalnych, inne zaś można zatrzymać. Ogromna odpowiedzialność ciąży na organach wykonawczych i uchwałodawczych gmin, gdyż poprzez ich działania można uświadamiać ludzi jak ważne jest naturalne środowisko i jak najmniejsza ingerencja w naturalne procesy. W małych społecznościach, jakimi są gminy, można osiągnąć wiele w tym zakresie. Podejmowanie uchwał, a w późniejszym czasie konsekwentne ich realizowanie może przyczynić się do większej świadomości mieszkańców w zakresie ochrony środowiska. Bardzo ważna jest współpraca władz i lokalnej społeczności. Tylko takie podejście pozwala zapobiegać dalszej degradacji środowiska. Dlatego też, tak ważne jest przyjęcie odpowiednich założeń w POŚ dla Gminy Oksa, które jednocześnie będą chronić środowisko oraz pozwolą na dynamiczny rozwój gminy.

Długoterminowe założenia dla Gminy Oksa zakładają jej otwartość zarówno na inwestorów, jak i mieszkańców. Są to działania zgodne z zasadną zrównoważonego rozwoju. W dynamicznie rozwijającym się środowisku należy zbudować odpowiednie relacje człowiek – środowisko, tak aby obecne i przyszłe pokolenia mogły korzystać z wysoko rozwiniętych

technologii i rozwiązań w transporcie, rolnictwie, budownictwie itp., a przy tym cieszyć się czystym i naturalnym środowiskiem.

1.3. Metodyka prac nad programem

Podstawową zasadą przy tworzeniu niniejszego dokumentu było zebranie i przeanalizowanie danych dotyczących stanu środowiska Gminy Oksa, a także informacji związanych z działalnością gospodarczą i demograficzną gminy. Kolejnym ważnym krokiem była analiza dokumentów strategicznych, na podstawie których napisano POŚ dla Gminy Oksa.

Wszystkie wskazane w dokumencie cele są zgodne z założeniami krajowej i lokalnej polityki środowiskowej.

1.4. Kompetencje gminy w zakresie dotyczącym ochrony środowiska

Wykonywanie czynności, które należą do zadań gminy i wynikają z następujących aktów prawnych:

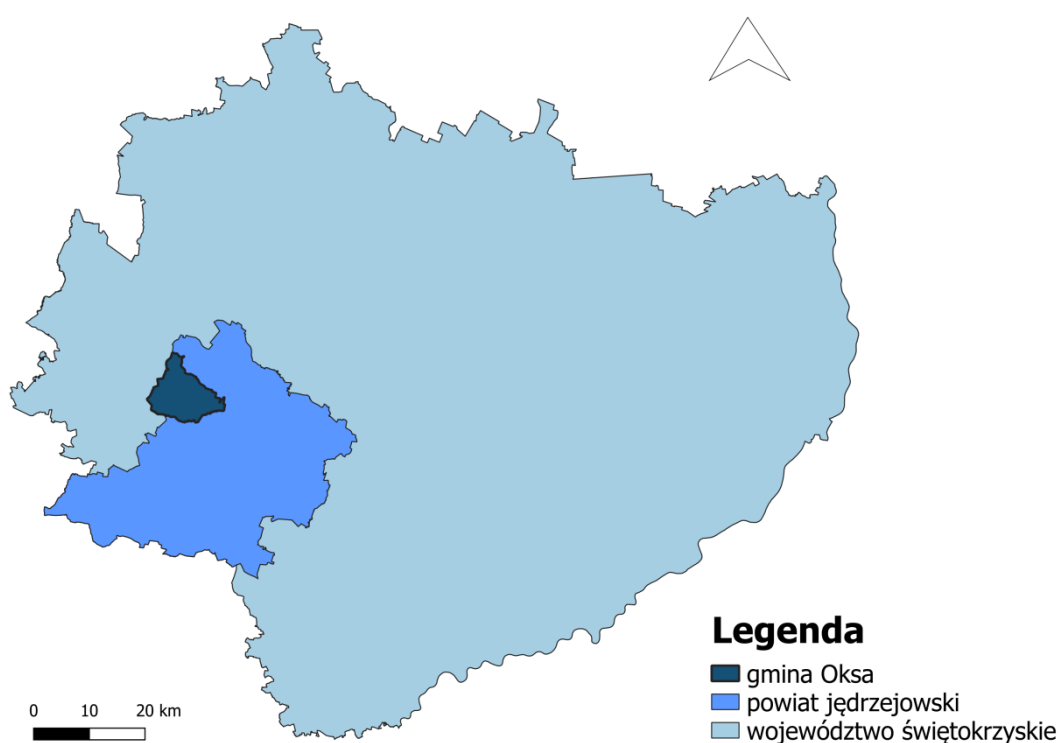
- Ustawa prawo ochrony środowiska,
- Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- Ustawa prawo wodne,
- Ustawa o odpadach,
- Ustawa prawo geologiczne i górnicze,
- Ustawa o ochronie przyrody,
- Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- Ustawa prawo łowieckie,
- Ustawa o ochronie zwierząt.

2. Charakterystyka Gminy Oksa

2.1. Położenie administracyjne i geograficzne

Gmina Oksa położona jest w województwie świętokrzyskim, w północno - zachodniej części powiatu jędrzejowskiego. Graniczy z trzema gminami należącymi do powiatu jędrzejowskiego: Małogoszcz, Jędrzejów i Nagłowice, oraz z dwoma gminami należącymi do powiatu włoszczowskiego: Włoszczowa i Radków.

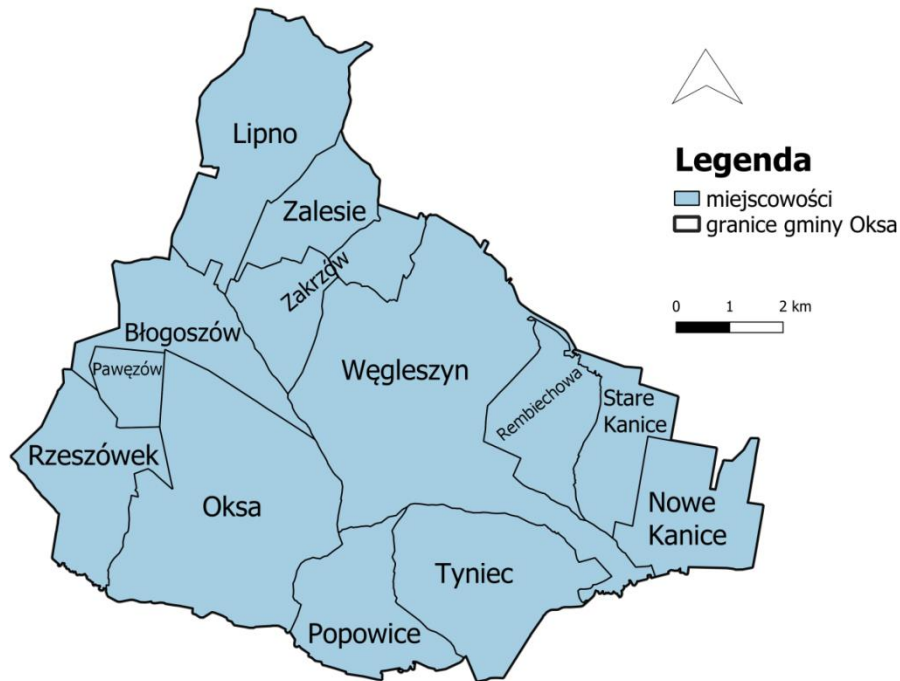
Ryc. 1. Lokalizacja Gminy Oksa na tle powiatu i województwa.

Źródło: Opracowanie własne..

Gmina Oksa podzielona jest na 16 sołectw: Błogoszów, Lipno, Nowe i Stare Kanice, Oksa, Pawężów, Popowice, Rembiechowa, Rzeszówek, Tyniec i Tyniec Kolonia, Węgleszyn, Węgleszyn Dębina i Ogrody, Zakrzów oraz Zalesie.

Ryc. 2. Podział administracyjny Gminy Oksa.

Źródło: Opracowanie własne.

Gmina Oksa znajduje się w makroregionie Wyżyny Przedborskiej, w obrębie Niecki Włoszczowskiej. Charakterystyczną cechą jej położenia jest mało zróżnicowana rzeźba terenu. Zajmuje powierzchnię 90,72 km², co stanowi 7,2% powierzchni powiatu oraz 0,8% powierzchni województwa.

Przez teren gminy przebiega jeden ważny szlak komunikacji drogowej – droga wojewódzka nr 742, o relacji Nagłowice – Włoszczowa – Piotrków Trybunalski, która łączy teren gminy z systemem dróg krajowych oraz z pobliskimi siedzibami powiatów (gmina Włoszczowa, gmina Jędrzejów). Uzupełniający układ drogowy służący powiązaniom zewnętrznym stanowią drogi powiatowe, jednakże sieć tych dróg nie jest jednorodna – większość dróg nie posiada parametrów technicznych odpowiadających ich klasom technicznym. Pozostałe drogi występujące na obszarze gminy Oksa to drogi gminne i ulice na bazie dróg gminnych w liczbie 35 o łącznej długości ok. 44,201 km. Przez teren gminy nie przebiega żadna linia kolejowa.

2.2. Rys historyczny

Miasto założył w 1554 r. Mikołaj Rej. Jego nazwa pochodzi od herbu Reja - Oksza. Fundator zapewnił każdemu osadnikowi działkę budowlaną, a do tego mieszkańcy otrzymali po półanku pola, prawo wyrębu oraz prawo do wykarczowania lasu pod łąki. Obdarzono ich także przywilejem szesnastu lat wolnizny. W 1573 r. w mieście było kilku rzemieślników, 10 domów oraz młyn.

W Oksie znajdował się drewniany zbór kalwiński wzniesiony jeszcze przez pisarza, w którym w XVII w. odbyły się cztery synody. W XVIII w. zbór został przejęty przez cystersów. Na jego miejscu wzniesiono murowany kościół, który zachował się do dnia dzisiejszego.

W 1667 r. miasto było podzielone pomiędzy dwóch właścicieli. Postawionych wówczas było 26 domów, w których zamieszkiwało 179 mieszkańców. W 1785 r. właściciele miasta - Budziszewskiej, udało się uzyskać wznowienie przywileju na odbywanie cotygodniowych targów. Dzięki temu miasto się rozwinęło i w 1827 r. odnotowano 51 domów, natomiast liczba mieszkańców wzrosła do 380.

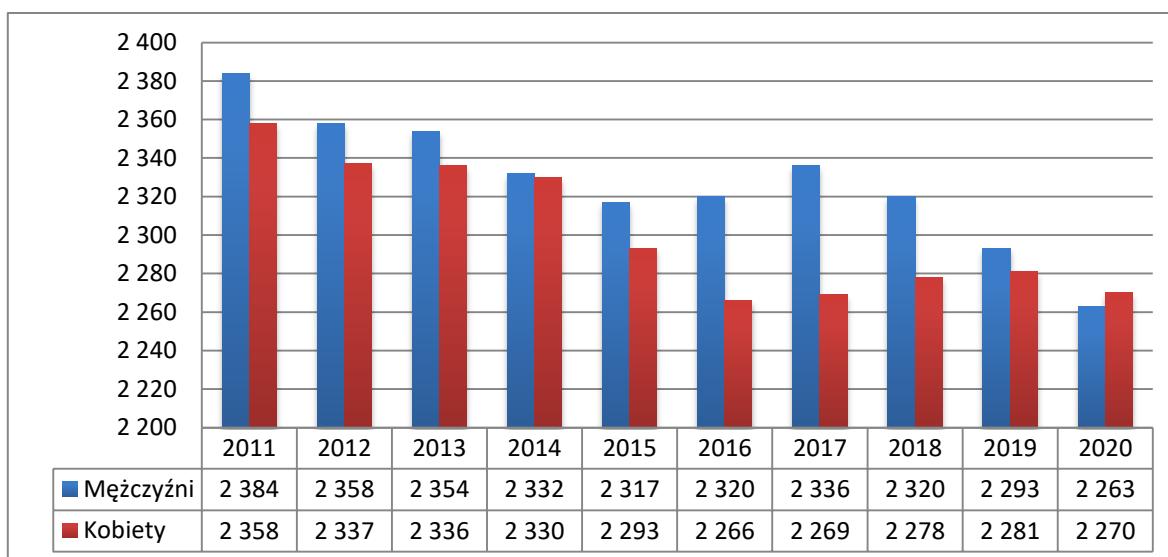
20 października 1863 r. w powstaniu styczniowym rozegrała się bitwa pod Oksą pod dowództwem Zygmunta Chmieleńskiego, gdzie został ranny Faustyn Gryliński (1830 - 1866) W 1867 r. Oksa utraciła prawa miejskie. W 1960 r. Oksę zamieszkiwało 1235 mieszkańców¹.

2.3. Sytuacja demograficzna

W 2020 r. obszar gminy zamieszkiwało 4 533 osób, a gęstość zaludnienia wynosiła 50 osób/km². W latach 2011 – 2020 w gminie utrzymywała się spadkowa tendencja liczby ludności. Wyjątek stanowiły lata 2016-2017 gdy liczba mieszkańców nieznacznie wzrosła aby już od roku 2018 ponownie stopniowo ulegać zmniejszeniu. W 2020 r. w gminie Oksa kobiety stanowiły 51%, a mężczyźni 49% wszystkich mieszkańców. W analizowanym dziesięcioleciu liczba mieszkańców gminy zmniejszyła się o 209 osób.

¹ <https://mojagminaoksa.pl/tl/Oksa-Informacje-ar-.htm>

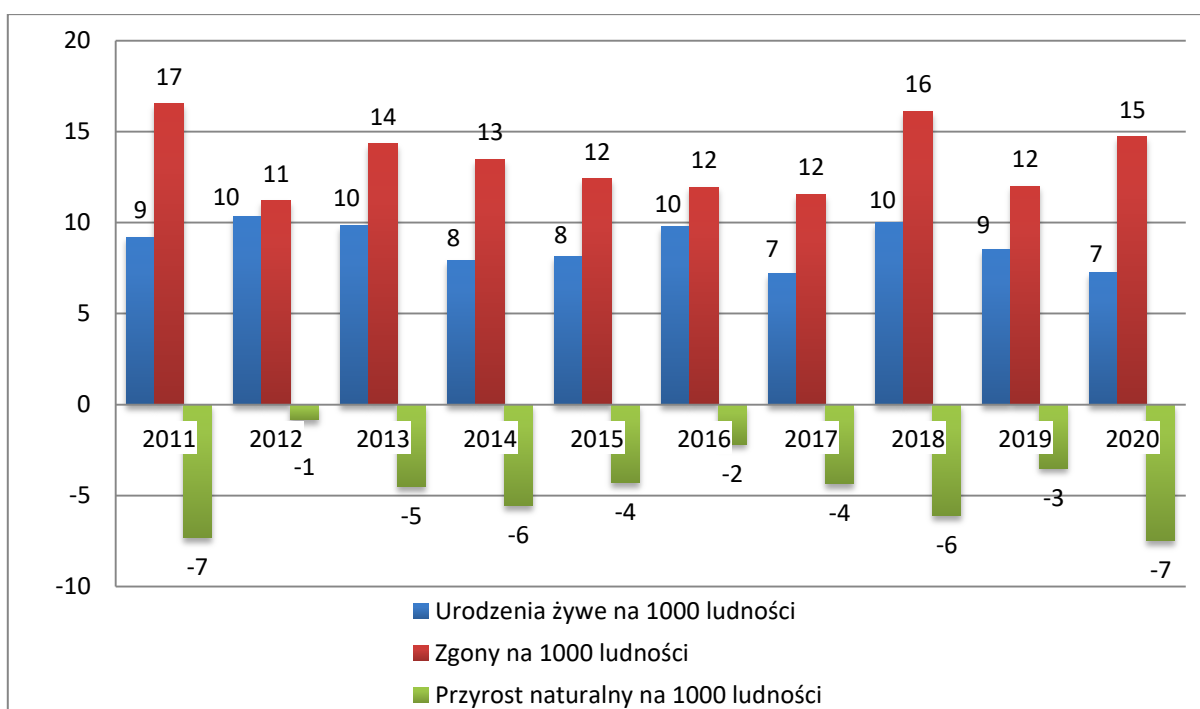
Wyk. 1. Liczba ludności w Gminie Oksa w latach 2011-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W Gminie Oksa notujemy ujemny przyrost naturalny, co oznacza że liczba zgonów przewyższa liczbę urodzeń. Współczynnik przyrostu naturalnego w 2020 r. w opisywanej gminie wynosi -7. Jest to bardzo niekorzystna sytuacja, gdyż dowodzi, że mamy do czynienia ze zjawiskiem starzejącego się społeczeństwa.

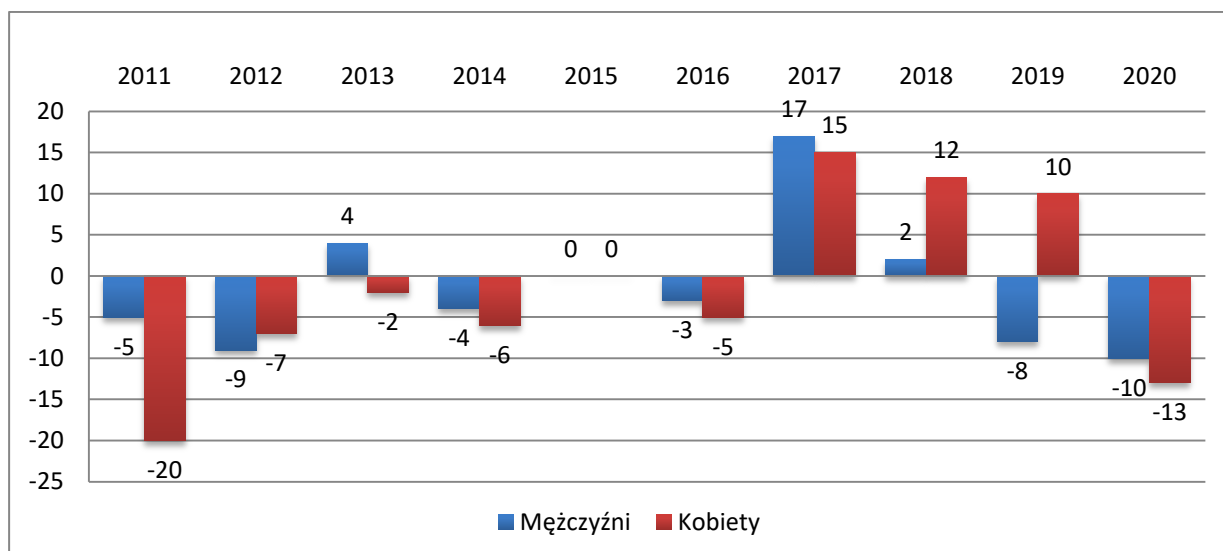
Wyk. 2. Urodzenia żywe, zgony i przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w gminie w latach 2011-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Saldo migracji na przestrzeni 10 ostatnich lat ulegało wyraźnym wahaniom, jednak przez większość analizowanego okresu czasu przyjmowało ujemne wartości. Najwyższy (dodatni) wynik odnotowano w 2017 r. (32 osoby), jednak od tamtego czasu zauważono znaczący spadek i w roku 2020 saldo migracji wyniosło -25 (osób), co wskazuje na niekorzystną tendencję odpływu ludności.

Wyk. 3. Saldo migracji w Gminie Oksa w latach 2011-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

2.4. Warunki klimatyczne, hydrologiczne i geologiczne

Gmina Oksa położona jest całkowicie na obszarze zdegradowanej wysoczyzny południowej, pozbawionej pokrywy osadów morenowych, o słabo urozmaiconej, łagodnej rzeźbie, rozciętej dwiema głównymi dolinami rzecznyymi - od południa Białą Nidą a od wschodu Lipnicą.

Pod względem geologicznym teren stanowi obniżenie wypełnione osadami mezozoicznymi i kenozoicznymi. Najbardziej reprezentatywnym okresem ery mezozoicznej wychodzącym w odsłonięciach na powierzchnię jest kreda. Budowę tektoniczną gminy tworzą głównie osady kredowe, które dzielą się na dwa zespoły skalne w okolicach miejscowości Lipno. Na południowy-wschód od Lipna występuje seria piaskowców różnoziarnistych, szarych, zwięzłych, miejscami wapnistych z fragmentami ławic margli i opok. Natomiast na północny-zachód od Lipna seria piaskowców zanika przechodząc w margle piaszczyste i opoki. W ciągu wzgórz od Lipna na powierzchni odsłaniają się w kierunku południowozachodnim na linii Lipno-Zakrzów-Węgleszyn-Kanice Nowe i Oksa-

Popowice-Caców tworząc płaską formę antyklinalną piaskowce, piaskowce wapieniste, margle, opoki, gezy i gezy wapieniste z mastrychtu dolnego (kreda).

Na badanym terenie brak śladów utworów trzeciorzędowych. Utwory czwartorzędu reprezentowane są przez zwiertzeliny i gliny rumoszone o miąższości powyżej 1 m, piaszczysto - gliniaste osady deluwialne wzdłuż granic dolin i tarasów rzecznych, pola piasków przewianych na obszarach piasków fluwioglacjalnych i wodnolodowcowych zlodowacenia środkowopolskiego, wydmy i piaski eoliczne. Natomiast w dolinach rzecznych występują piaski, piaski ze żwirami, mułki rzeczne, piaski humusowe, torfy i namuły torfiaste o miąższości około 1 m.

Surowce mineralne występujące na terenie badanej gminy można podzielić na surowce energetyczne (torfy) i surowce skalne (gliny i mułki, glinki ochrowe, wapienie, opoki i margle z wkładkami piaskowców, piaskowce, piaski i piaski ze żwirami, piaski). Gmina Oksa posiada słabe rozpoznanie miąższości i równomierności występowania złóż surowcowych w profilu pionowym.

Pod względem genetycznym występują tu gleby mało zróżnicowane, w większości wykształcone na utworach pochodzenia wodnolodowcowego i lodowcowego. Na utworach kredowych osadów węglanowych w obrębie wzniesień w środkowej i południowej części gminy wykształciły się rędziny. Gleby związane z akumulacją rzeczna odgrywają w badanej gminie istotną rolę, reprezentują je gleby hydrogeniczne: bagienne i pobagienne oraz mady w dolinach rzek. W gminie występują też gleby brunatne, bielice, płowe oraz czarne ziemie. Gmina Oksa jest terenem, na którym występują zróżnicowane typy gleb, zarówno obszary z glebami o wysokiej bonitacji jak również tereny z bardzo ubogimi glebami. Najcenniejsze gleby występują w okolicach Lipna i Węgleszyna a także pomiędzy Oksą i Rzeszówkiem.

Tereny Gmina Oksa położone są w widłach dwóch rzek: Lipnicy oraz Białej Nidy, które obejmują jej obszar od północy i od południa. Zachodnią granicę wytyczają stawy rybne, a wschodnią zamykają kompleksy leśne. Istotne znaczenie dla retencji obszaru mają znajdujące się tu bagna i tereny podmokłe oraz zastoiska w dolinach rzecznych

Według klimatycznego podziału Polski gmina Oksa należy do Małopolskiego Regionu Klimatycznego. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi tu ok. 7,5°C. Średnia temperatura najcieplejszego miesiąca – lipca – wynosi 17,7°C, najchłodniejszym miesiącem natomiast jest styczeń ze średnią temperaturą oscylującą w granicach 3,8°C. Średnia roczna suma opadów wynosi 626 mm. Maksimum opadów atmosferycznych przypada na lipiec, czerwiec, sierpień i maj. Pokrywa śnieżna zalega tu przez 80-100 dni w ciągu roku. Rozkład i kierunki wiatrów wykazują wyraźnie przewagę wiatrów zachodnich i południowo-

zachodnich. Gmina jest swoista enklawą o specyficznych warunkach klimatycznych, glebowych i krajobrazowych.

2.5. Środowisko przyrodnicze oraz walory kulturowe

Gmina Oksa charakteryzuje się niewielkim zróżnicowaniem form ochrony przyrody występujących na tym obszarze – cały teren gminy znajduje się w obszarze chronionego krajobrazu – Włoszczowsko - Jędrzejowski Obszar Chronionego Krajobrazu. Ponadto część gminy wchodzi w skład obszaru Natura 2000 – Dolina Białej Nidy. Jest to Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk a jego powierzchnia wynosi 1 088,94 ha. Z pozostałych form ochrony przyrody na terenie gminy znajduje się 11 pomników przyrody (ożywionej i nieożywionej). Ochroną objęto przede wszystkim wiekowe okazy dębów i modrzewi. Innym cennym przyrodniczo obszarem jest np. część Korytarza Ekologicznego Doliny Nidy – stanowi on bardzo ważne ogniwo łączności ekologicznej w skali Europy, umożliwiające migrację zwierząt w skali kontynentalnej i rekolonizację zachodniej Polski przez rzadkie gatunki zwierząt i roślin.

Przez teren gminy przebiegają dwa szlaki turystyczne:

- „żółty” pieszy „Szlak Turystyczny Gór Świętokrzyskich”, obejmujący trasę Żarczyce-Nagłowice, na terenie gminy szlak przebiega przez teren miejscowości: Zakrzów, Oksa i Popowice.
- „tematyczny szlak turystyczny” – monastyczny szlak Cystersów, na terenie gminy Oksa przebiega przez teren miejscowości: Oksa, Pawężów i Błogoszów.

Na terenie gminy znajduje się też fragment Świętokrzyskiego Szlaku Architektury Drewnianej – łączący obiekty zabytkowe zlokalizowane poza granicami administracyjnymi gminy Oksa.

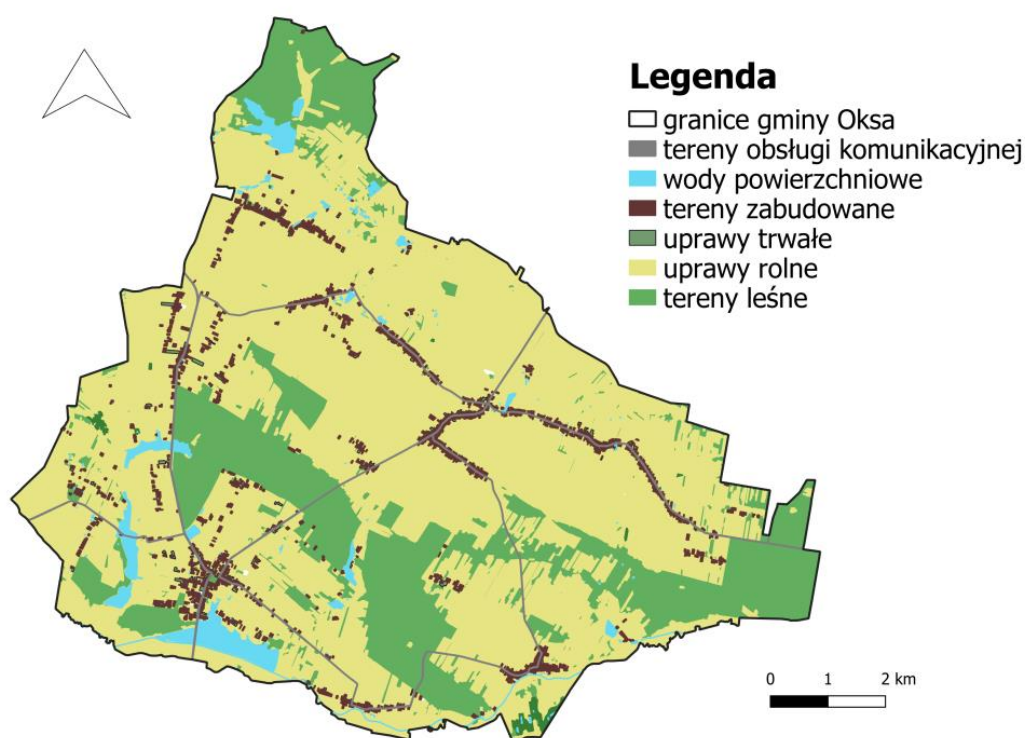
Gmina Oksa nie wyróżnia się szczególnymi walorami kulturowymi, nie posiada rozpoznawalnych zabytków, ani też atrakcji generujących ruch turystyczny. Do najcenniejszych walorów kulturowych na terenie gminy Oksa zaliczyć można m.in. zespół willowy w Lipnie, park dworski w Rzeszówku, kościół parafialny pw. św. Andrzeja w Węgleszynie oraz kościół parafialny pw. Niepokalanego Poczęcia NMP i św. Mikołaja w miejscowości Oksa.

2.6. Użytkowanie terenu

Przeważająca część terenów na obszarze gminy Oksa ma charakter rolniczy, na którym środowisko przyrodnicze jest wykorzystywane pod uprawy. Grunty orne stanowią 53,8% powierzchni gminy. Część terenu gminy – głównie w części południowo-wschodniej,

centralnej i północnej zajmują zwarte kompleksy leśne. Powierzchnia lasów pokrywa 20,6% całkowitej powierzchni gminy (1 820 ha). Lasy na terenie gminy skupione są w trzech większych kompleksach: na północy – fragment kompleksu lasów włoszczowskich, w centrum – wyizolowany pas lasu, na wschodzie, w rejonie Kanic Nowych tworzy samodzielną biocenozę. Powierzchnia lasów na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia stopniowo się zwiększała: od 1 806,2 ha w roku 2011 do 1 856,5 ha w roku 2020. W miejscowych lasach dominuje sosna (około 68%), rzadziej występuje olcha, dąb i brzoza.

Ryc. 3. Pokrycie terenu na obszarze Gminy Oksa

Źródło: Opracowanie własne.

Tab. 1. Szczegółowy podział struktury użytkowania gruntów w Gminie Oksa

Gmina Oksa	Grunty orne	Sady	Łąki trwałe	Pastwiska trwałe	Pozostałe użytki rolne	Grunty leśne	Pozostałe grunty	Ogółem
[ha]	4 880	50	1 028	388	458	1 869	399	9 072
[%]	53,8	0,5	11,3	4,3	5,0	20,6	4,4	100,0

Źródło: Ewidencja gminna.

Cechą charakterystyczną gminy Oksa jest duże nagromadzenie kompleksów stawów rybnych, oczek wodnych i licznych podmokłości terenu.

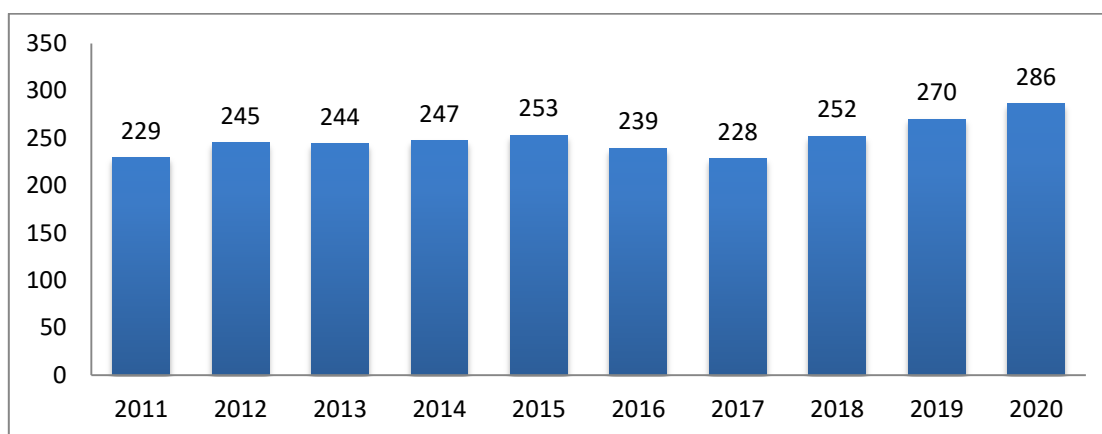
2.7. Odnawialne Źródła Energii

Zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa Świętokrzyskiego gmina Oksa znajduje się w obszarze o niekorzystnych warunkach dla rozwoju energetyki wiatrowej, oraz w strefie rozwoju rozproszonej energetyki geotermalnej przyjętej w koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju. Preferowane formy pozyskiwania energii ze źródeł naturalnych na terenie gminy Oksa, to energetyka geotermalna, wodna, słoneczna i biogazowa. W ciągu ostatnich kilku lat na terenie gminy Oksa znacznie wzrosła liczba instalacji fotowoltaicznych montowanych w gospodarstwach domowych.

2.8. Sytuacja gospodarcza

Analizując poniższy wykres można zauważyć, że liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON na przestrzeni ostatnich 10 lat wykazuje tendencje wzrostowe – od 229 w roku 2011 do 286 w roku 2020. Wyjątek stanowią lata 2016-2017 gdyż wówczas odnotowano niewielki spadek liczby zarejestrowanych podmiotów (kolejno 239 i 228 podmiotów).

Wyk. 4. Ogólna liczba zarejestrowanych podmiotów działalności gospodarczej wg rejestru REGON na terenie Gminy Oksa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (Dz.U. 251, poz.1885) wprowadzono Polską Klasyfikację Działalności (PKD). Jest to podział rodzajów działalności gospodarczej, wykonywanych

przez podmioty gospodarcze działające na rynku. W gminie Oksa podział na sekcje według PKD 2007 został przedstawiony w poniższej tabeli (Tab. 2).

Tab. 2. Rodzaje prowadzonej działalności wg PKD 2007 na terenie Gminy Oksa w latach 2011-2020

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Sekcja A	23	25	26	21	20	17	17	15	17	17
Sekcja C	27	28	25	29	30	32	30	30	33	39
Sekcja E	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0
Sekcja F	54	54	49	56	58	49	45	53	59	74
Sekcja G	57	63	68	64	66	64	59	60	62	61
Sekcja H	19	19	19	18	18	19	18	20	20	17
Sekcja I	8	9	7	6	6	6	6	6	7	7
Sekcja J	1	1	1	3	3	3	3	3	3	3
Sekcja K	2	2	3	3	3	1	2	2	1	1
Sekcja L	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Sekcja M	4	4	6	6	3	3	3	5	6	6
Sekcja N	3	3	1	1	1	1	1	1	0	2
Sekcja O	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12
Sekcja P	5	8	8	7	7	7	6	7	8	8
Sekcja Q	2	2	3	3	5	5	5	4	4	3
Sekcja R	3	4	4	3	3	3	3	4	4	4
Sekcje S i T	8	10	11	14	16	16	17	30	34	31

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na podstawie przedstawionych danych można zauważyć, że dominującymi sekcjami w gminie Oksa są Sekcja F (Budownictwo) oraz Sekcja G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych). Najmniej zatrudnionych osób jest w Sekcji K (Działalność finansowa i ubezpieczeniowa) oraz w Sekcji L (Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości). Najbardziej stabilnym sektorem jest natomiast sekcja O (administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne) gdzie w ciągu ostatnich 10 lat liczba podmiotów nie uległa zmianie.

3. Ocena stanu środowiska

3.1. Powierzchnia ziemi i stan zanieczyszczenia gleb

Obszar gminy Oksa według rejonizacji rolniczo – glebowej (IUNG 1983, 1998) położony jest w regionie włoszczowsko-jędrzejowskim, który charakteryzuje się wysokim stopniem lesistości i mało korzystnymi dla rozwoju rolnictwa warunkami przyrodniczymi.

Pod względem genetycznym występują tu gleby mało zróżnicowane, w większości wykształcone na utworach pochodzenia wodnolodowcowego i lodowcowego. Na utworach kredowych osadów węglanowych w obrębie wzniesień w środkowej i południowej części gminy wykształciły się rędziny. Gleby pochodzenia organicznego i torfy występują w dolinach Białej Nidy i Lipnicy. Gleby pochodzenia rzeczno odgrywają w gminie stosunkowo ważną rolę. Reprezentują je gleby hydrogeniczne: bagienne i pobagienne (murszowe i murszowate).

3.1.1. Stan jakości gleb

Aby monitorować stan jakości gleb i ziemi Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa prowadzi program "Monitoring chemizmu gleb ornych Polski". Jest to jeden z elementów Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Głównym założeniem programu jest ocena stanu zanieczyszczenia i zmian właściwości gleb, które zaszły na przestrzeni lat.

Na terenie gminy Oksa nie są prowadzone pomiary kontrolne. W powiecie jędrzejowskim takich badań dokonuje się w miejscowości Olszówka Nowa, w gminie Wodzisław. Badanie prowadzone na przestrzeni ostatnich 15 lat nie wykazały istotnych zmian w porównaniu ze stanem wyjściowym. Nie obniżyły się zdolności gleb do pełnienia funkcji użytkowych. Nie zaobserwowano trendu gromadzenia się lokali ciężkich w glebach.

Tab. 3. Wyniki z punktów pomiarowych dotyczące klasyfikacji gleb

Miejscowość	Kompleks	Typ	Klasa Bonitacyjna	Gatunek gleby wg:	
				BN-78/9180-11	PTG 2008
Olszówka Nowa	4 (żytni bardzo dobry (pszenno-żytni))	AP (gleby płowe)	III b	gpp (głina piaszczysta pylasta)	gp (głina piaszczysta)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, online: http://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/index.php?mod=pomiary&p=357.

Degradacja gleb w granicach gminy Oksa, spowodowana jest wieloma czynnikami. Najważniejszym zagrożeniem jest powierzchniowa erozja wodna, powodująca zmywanie gleby ze zboczy i osadzanie się jej u podnóża stoków. Nasilenie zjawisk erozyjnych uzależnione jest od następujących czynników:

- Wielkości i natężenia opadów atmosferycznych, spływów roztopowych,
- Rodzaju i składu granulometrycznego gleb,

- Nachylenie i długość zbocza (spadki powyżej 8% - zagrożenie silne).

W celu zahamowania procesów degradacji gleb należy prowadzić zabiegi agrotechniczne tj.: zmianowanie przeciwerozyjne roślin, trwałe zadarnienie itp. Tereny podlegające silnej erozji powinny zostać objęte melioracjami przeciwerozyjnymi, przy czym najbardziej zagrożone partie należy zalesić lub zakrzewić.

3.2. Powietrze atmosferyczne

Działając na podstawie art. 89 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (t. j. Dz. U. 2020, poz. 1219, z późn. zm.) Główny Inspektor Ochrony Środowiska wykonuje ocenę jakości powietrza. Informacje dotyczące zanieczyszczeń, ich stopnia intensywności oraz klasyfikacji stref pod kątem ochrony zdrowia ludzi, jak i ochrony roślin zawarto w wojewódzkich raportach z oceny poziomów substancji w powietrzu za rok 2020. Obszar gminy Oksa, ze względu na swój typowo rolniczy i częściowo leśny charakter, nie posiada na terenie obiektów szczególnie pogarszających stan czystości powietrza atmosferycznego. Aktualnie głównymi źródłami zanieczyszczeń są spaliny samochodowe oraz tzw. niska emisja pochodząca ze spalania węgla z palenisk domowych.

Tab. 4. Działania określone na podstawie raportów zanieczyszczenia jakości powietrza

Klasa Strefy	Poziom stężenie zanieczyszczenia	Wymagane działania	Oczekiwane działania
A	Nie przekraczający poziomu dopuszczalnego	-utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz dążenie do utrzymania najlepszej jakości powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem	- utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu docelowego
C	Powyżej poziomu dopuszczalnego	- określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych -opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu -kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych	- dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego substancji w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych - opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza, w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych w powietrzu

Źródło: Roczna Ocena Jakości Powietrza w województwie Świętokrzyskim, Regionalnym Wydziale Monitoringu Środowiska w Kielcach Departamentu Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Kielce 2021

Tab. 5. Działania określone na podstawie raportów stężenia ozonu w powietrzu

Klasa strefy	Poziom stężenie ozonu	Oczekiwane działania
D1	Nie przekraczający poziomu celu długoterminowego	- utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu celu długoterminowego
D2	Powyżej poziomu celu długoterminowego	- dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego do roku 2020

Źródło: Roczna Ocena Jakości Powietrza w województwie Świętokrzyskim, Regionalnym Wydziale Monitoringu Środowiska w Kielcach Departamentu Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Kielce 2021

Tab. 6. Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi

Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa A	Klasa C
Dwutlenek siarki	Dopuszczalny	1-godz.	nie więcej niż 24 stężenia 1-godz. $S1 > 350 \mu\text{g}/\text{m}^3$	więcej niż 24 stężenia 1-godz. $S1 > 350 \mu\text{g}/\text{m}^3$
Dwutlenek siarki	Dopuszczalny	24-godz.	nie więcej niż 3 stężenia 24-godz. $S24 > 125 \mu\text{g}/\text{m}^3$	więcej niż 3 stężenia 24-godz. $S24 > 125 \mu\text{g}/\text{m}^3$
Dwutlenek azotu	Dopuszczalny	1-godz.	nie więcej niż 18 stężeń 1-godz. $S1 > 200 \mu\text{g}/\text{m}^3$	więcej niż 18 stężeń 1-godz. $S1 > 200 \mu\text{g}/\text{m}^3$
Dwutlenek azotu	Dopuszczalny	Rok	$Sa \leq 40 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$Sa > 40 \mu\text{g}/\text{m}^3$
Tlenek węgla	Dopuszczalny	8-godz.	$S8\text{max} \leq 10 \text{ mg}/\text{m}^3$	$S8\text{max} > 10 \text{ mg}/\text{m}^3$
Benzen	Dopuszczalny	Rok	$Sa \leq 5 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$Sa > 5 \mu\text{g}/\text{m}^3$
Pył zawieszony PM10	Dopuszczalny	24-godz.	nie więcej niż 35 stężeń 24-godz. $S24 > 50 \mu\text{g}/\text{m}^3$	więcej niż 35 stężeń 24-godz. $S24 > 50 \mu\text{g}/\text{m}^3$
Pył zawieszony PM10	Dopuszczalny	Rok	$Sa \leq 40 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$Sa > 40 \mu\text{g}/\text{m}^3$
Pył zawieszony PM2,5	Dopuszczalny – faza 1	Rok	$Sa \leq 25 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$Sa > 25 \mu\text{g}/\text{m}^3$
Ołów	Dopuszczalny	Rok	$Sa \leq 0.5 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$Sa > 0.5 \mu\text{g}/\text{m}^3$
Arsen	Docelowy	Rok	$Sa \leq 6 \text{ ng}/\text{m}^3$	$Sa > 6 \text{ ng}/\text{m}^3$
Kadm	Docelowy	Rok	$Sa \leq 5 \text{ ng}/\text{m}^3$	$Sa > 5 \text{ ng}/\text{m}^3$
Nikiel	Docelowy	Rok	$Sa \leq 20 \text{ ng}/\text{m}^3$	$Sa > 20 \text{ ng}/\text{m}^3$
Benzo(a)piren	Docelowy	Rok	$Sa \leq 1 \text{ ng}/\text{m}^3$	$Sa > 1 \text{ ng}/\text{m}^3$
Ozon	Docelowy	8-godz.	nie więcej niż 25 dni ze stężeniem $S8\text{max}_d > 120 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (średnio dla ostatnich 3 lat)	więcej niż 25 dni ze stężeniem $S8\text{max}_d > 120 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (średnio dla ostatnich 3 lat)

Źródło: Roczna Ocena Jakości Powietrza w województwie Świętokrzyskim, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Kielcach Departamentu Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Kielce 2021.

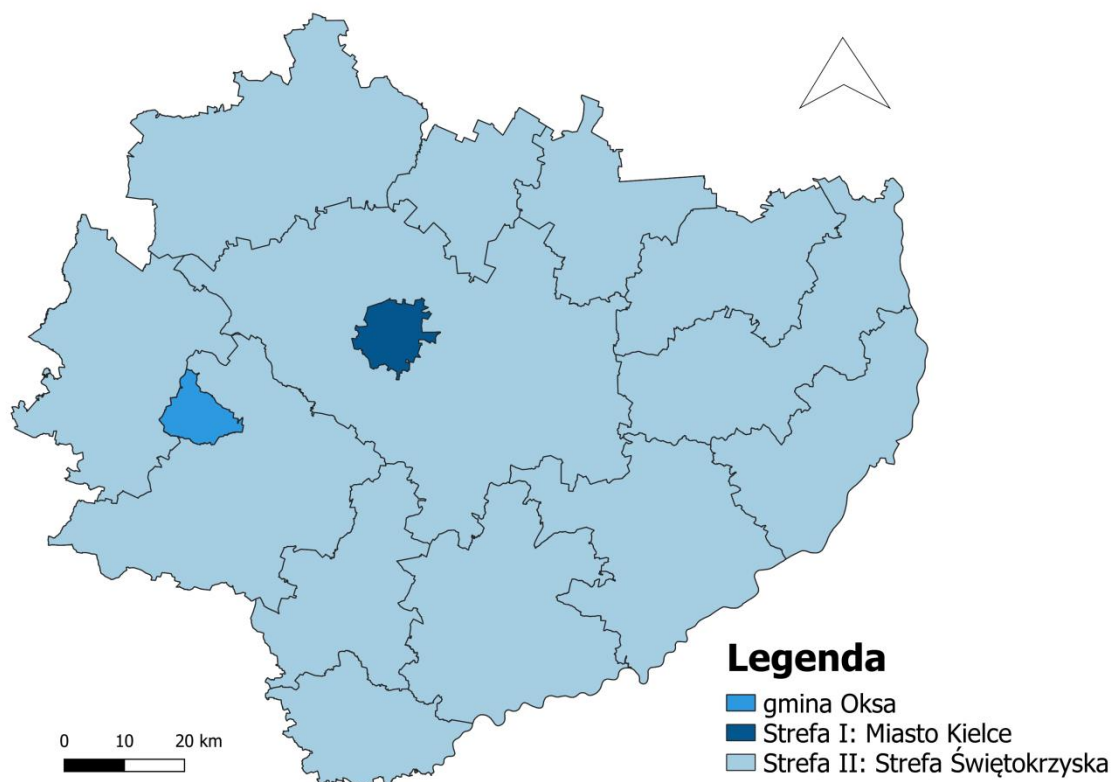
3.2.1. Jakość powietrza atmosferycznego

Oceny jakości powietrza dokonuje się w odniesieniu do strefy. Zgodnie z zapisami prawa strefy mogą stanowić:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasto (nie będące aglomeracją) o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa, nie wchodzący w skład aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

Województwo Świętokrzyskie zostało podzielone na dwie strefy: miasto Kielce oraz strefa świętokrzyska (ryc. 4).

Ryc. 4. Podział województwa świętokrzyskiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza za rok 2020

Źródło: Opracowanie własne.

Analiza klasyfikacji stref za 2020 rok, która jest zawarta w Rocznej Ocenie Jakości Powietrza wskazuje, że na terenie całego województwa została zachowana norma poziomu docelowego. W większej części województwa, w obu strefach, przekroczone cel długoterminowy.

Miasto Kielce oraz strefę świętokrzyską, w wyniku klasyfikacji dokonanej z uwzględnieniem kryterium ochrony zdrowia ludzi, przyporządkowano do klasy C z uwagi na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu, zaś ze względu na poziom celu długoterminowego obie strefy zostały przypisane do klasy D2. W pozostałych przypadkach, z racji dotrzymywania norm, strefy uzyskały klasę A, a w przypadku pyłu zawieszonego PM_{2,5} klasę A1.

Po uwzględnieniu kryterium ochrony roślin strefę świętokrzyską zaliczono do klasy A pod kątem SO₂, NO_x oraz poziomu docelowego O₃. Ze względu na przekroczony cel długoterminowy O₃ strefie nadano klasę D2².

3.2.2. Źródła zanieczyszczenia powietrza

Według dokumentu *Roczna Ocena Jakości Powietrza raport wojewódzki za rok 2020* głównymi źródłami zanieczyszczenia powietrza są:

- Zanieczyszczenia komunalno-bytowe,
- Komunikacja,
- Działalność przemysłowa,
- Indywidualne systemy grzewcze,
- Zanieczyszczenia napływające z innych części Polski.

Jakość powietrza atmosferycznego nie jest uzależniona tylko od lokalnych warunków ale jego stan kształtują też oddalone od gminy ośrodki przemysłowe o regionalnym i ponadregionalnym zasięgu. Jednym ze źródeł zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy Oksa są pyły emitowane z pobliskich kopalń odkrywkowych wapieni i z terenu cementowni „Małogoszcz” docierające na teren gminy. Emisja zanieczyszczeń pyłowych pochodząca z obszaru powiatu jędrzejowskiego, na podstawie sprawozdawczości GUS, stanowi około 6,8% globalnej emisji w województwie świętokrzyskim, zaś emisja poszczególnych zanieczyszczeń gazowych wynosi do 9% emisji w województwie. Zgodnie z Ustawą Prawo Ochrony Środowiska, oceny jakości powietrza dokonuje Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, przynajmniej co 5 lat.

² Roczna Ocena Jakości Powietrza w województwie Świętokrzyskim, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Kielcach Departamentu Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Kielce 2021

Tab. 7. Analiza SWOT w zakresie jakości powietrza w Gminie Oksa

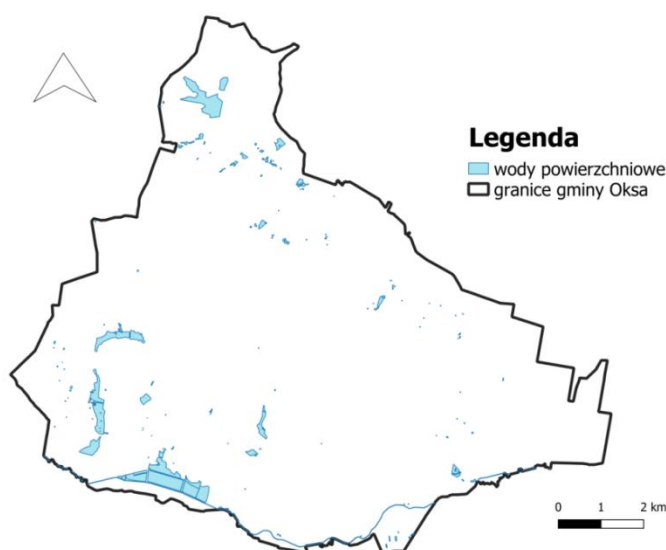
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - brak dużych przedsiębiorstw generujących zanieczyszczenia powietrza, - ogólne zadowolenie mieszkańców z stanu środowiska. 	<ul style="list-style-type: none"> - duże zanieczyszczenie powietrza w sezonie grzewczym, - niewielka ilość systemów grzewczych, które wykorzystują odnawialne źródła energii, - brak ogrzewania gazowego, - brak stacji pomiarowej jakości powietrza.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - dofinansowania zewnętrzne na wymianę systemów grzewczych, - dobre warunki solarne dla rozwoju OZE. 	<ul style="list-style-type: none"> - spalanie śmieci.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców.

3.3. Wody podziemne oraz wody powierzchniowe

Gmina Oksa leży w zlewni Wisły, niejako w widłach tworzonych przez Białą Nidę i Lipnicę. Wzdłuż południowej granicy gminy płynie rzeka Biała Nida (po połączeniu się z Czarną Nidą tworzy Nidę, będącą lewobrzeżnym dopływem Wisły). Lipnica natomiast ogranicza gminę od północnego wschodu, łącząc się z Białą Nidą (teren gminy Małogoszcz). Poza tym, na obszarze gminy występują liczne małe ciekі wodne.

Ryc. 5. Wody powierzchniowe w Gminie Oksa

Źródło: Opracowanie własne.

Występowanie wód podziemnych ma bezpośredni związek z budową geologiczną. Na terenie gminy wody podziemne występują głównie w utworach jurajskich i kredowych. Są one głównym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę do picia i na potrzeby gospodarcze. Gmina Oksa zaopatrywana jest z ujęć wody podziemnej: Oksa, Węgleszyn, Lipno. Obszar całej gminy Oksa położony jest w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) Nr 409 „Niecka Miechowska SE”.

3.3.1. Stan jakości i zasoby wód podziemnych oraz powierzchniowych

Monitoring wód podziemnych, którego głównym zadaniem jest rozpoznawanie oraz stała kontrola jakości zbiorników wód o znaczeniu regionalnym, prowadzony jest na terenie powiatu jędrzejowskiego w ramach monitoringu regionalnego i krajowego. Przedmiotem badań są wody przeznaczone do spożycia przez ludzi i na potrzeby gospodarcze. Pozwala on na systematyczną ocenę stanu jakości tych wód oraz na poznanie kierunków zachodzących zmian, powodowanych przez zanieczyszczenia antropogeniczne.

Na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) stworzono klasyfikację elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych, która prezentuje się następująco:

- Klasa I – wody bardzo dobrej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są kształtowane wyłącznie w efekcie naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych i nie wskazują na wpływ działalności człowieka,
- Klasa II – wody dobrej jakości, w których wartości niektórych elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych i nie wskazują na wpływ działalności człowieka albo jest to wpływ bardzo słaby,
- Klasa III – wody zadowalającej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych lub słabego wpływu działalności człowieka,
- Klasa IV – wody niezadowalającej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych oraz wyraźnego wpływu działalności człowieka,
- Klasa V – wody złej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych potwierdzają znaczący wpływ działalności człowieka.

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, obszar gminy Oksa nie jest szczególnie narażony na zanieczyszczenie azotami pochodzenia rolniczego. Ponadto, stan JCWPd oceniono na dobry zarówno pod względem ilościowym jak i chemicznym. Nie występuje ryzyko niespełnienia celów środowiskowych. Jakość wód podziemnych jest monitorowana poprzez systematyczne badanie wody z ujęć wodociągowych.

Tab. 8. Jednolite Części Wód Podziemnych w gminie Oksa.

Jednolite części wód podziemnych	Powierzchnia [km ²]	Region wodny RZGW	Główne zlewnie w obrębie JCWPd	Ogólna ocena stanu JCWPd	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych
					Stan chemiczny	Stan ilościowy	
PLGW2000100	2221.5	Górnej Wisły RZGW Kraków	Nida (II)	dobry	dobry	dobry	niezagrożona

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Państwowego Instytutu Geologicznego.

Stan jednolitych części wód powierzchniowych na terenie gminy Oksa oceniono na dobry pod względem chemicznym. Stan ogólny w przeważającej części przypadków również oceniono na dobry, nie wykazujący ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych. Wyjątek stanowią obszary: Nidy do Strugi Dąbie oraz Nida od Strugi Dąbie do Hutki, gdzie stan ogólny określono jako zły i zagrażający osiągnięciu celów środowiskowych.

Tab. 9. Jednolite części wód powierzchniowych w gminie Oksa

Jednolite części wód powierzchniowych	Nazwa	Stan ogólny	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
			Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
PLRW20006216116	Nida do Strugi Dąbie	zły	poniżej dobrego	dobry	zagrożona
PLRW2000621612	Kwilinka	dobry	co najmniej dobry	dobry	niezagrożona
PLRW2000921631	Nida od Strugi Dąbie do Hutki	zły	poniżej dobrego	dobry	zagrożona
PLRW20006216118	Struga Rzeszówek	dobry	co najmniej dobry	dobry	niezagrożona
PLRW20006216149	Brynica	dobry	co najmniej dobry	dobry	niezagrożona
PLRW20006216154	Dopływ z Cacowa	dobry	co najmniej dobry	dobry	niezagrożona
PLRW20006216189	Lipnica	dobry	co najmniej dobry	dobry	niezagrożona

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Informatycznego Systemu ochrony Kraju.

W granicach terenu gminy nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią. W celu zapobiegania występowania małych, lokalnych podtopień, możliwych po intensywnych opadach, należy zadbać o stan rowów odwadniających wykonanych zarówno na terenach rolnych jak i wzdłuż dróg.

3.3.2. Źródła zanieczyszczeń wód podziemnych i powierzchniowych

Głównym źródłem zanieczyszczeń wody na obszarze gminy Oksa jest działalność człowieka. Do takich działań należy wypuszczanie do cieków wodnych nieczystości, chemikaliów oraz wyrzucanie śmieci. Ponadto, na jakość wód w gminie znaczący wpływ mają ładunki zanieczyszczeń wnoszone z sąsiednich terenów przez rzeki nie dotrzymujące parametrów zakładanych klas.

3.3.3. Gospodarka wodno – ściekowa.

Na terenie Gminy Oksa eksploatowane są 2 ujęcia wody:

- „Wodociąg Węgleszyn”, który obsługuje miejscowości: Węgleszyn, Węgleszyn Dębina, Węgleszyn Ogrody, Rembiechowa, Gawrony, Tyniec, Dzierążnia, Nowe Kanice, Stare Kanice, Podlesie – razem ok. 2310 odbiorców. Długość sieci bez przyłączy 37,02 km. Rodzaj materiału: rury PVC i PE, osprzęt żeliwny, zbiorniki naziemne betonowe. Produkcja roczna wody 70782 m³. Woda nie podlega uzdatnianiu.

- „Wodociąg Lipno”, który obsługuje miejscowości: Lipno, Zalesie, Zakrzów, Błogoszów, Pawężów, Rzeszówek, Oksa, Popowice – razem ok. 2358 odbiorców. Długość sieci bez przyłączy 55,32 km. Rodzaj materiału: rury PVC i PE, osprzęt żeliwny, zbiorniki naziemne betonowe, w m. Oksa ok. ok. 930 metrów rury cementowo-azbestowej. Produkcja roczna wody: 94 281 m³. Woda nie podlega uzdatnianiu.

Średnio na każde sołectwo wchodzące w skład gminy przypada około 5,77 km sieci wodociągowej. W działalności wodociągowej, Gmina Oksa dąży do optymalizacji gospodarowania zasobami wodnymi poprzez racjonalizację zużycia wody przez odbiorców oraz minimalizację strat wody w dystrybucji wody. W tym celu prowadzona jest gospodarka wodomierzowa – montaż wodomierzy głównych u wszystkich odbiorców wody, okresowa legalizacja wodomierzy i kontrole wskazań, a także prowadzenie ciągłej kontroli legalności przyłączy wodociągowych.

Na terenie gminy zainstalowanych jest 550 przydomowych oczyszczalni ścieków. Pozostali mieszkańcy posiadają zbiorniki bezodpływowe. W 2021 r. Gmina oddała do użytku 127 przydomowych oczyszczalni, co przyczyni się do uporządkowania gospodarki ściekowej

na terenie gminy Oksa i związanej z tym ochrony zasobów wodnych przed niekontrolowanym odprowadzaniem ścieków z gospodarstw domowych, zakładów produkcyjnych i usługowych oraz przed zanieczyszczeniem środowiska. Gmina Oksa nie posiada zbiorczej oczyszczalni ścieków komunalnych jako jedna z dwóch gmin wchodzących w skład powiatu jędrzejowskiego (druga to gmina Imielno).

Tab. 10. Analiza SWOT w zakresie gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Oksa

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - świadomość mieszkańców na temat odprowadzania ścieków, - ścieki ze zbiorników bezodpływowych odprowadzane są przez uprawnioną firmę, - wzrastająca liczba przydomowych oczyszczalni, - obecność na terenie całej gminy GZWP, - obecność dużych stawów hodowlanych, - obecność ujęć wód podziemnych w dobrym stanie technicznym. 	<ul style="list-style-type: none"> - brak zbiorczej oczyszczalni ścieków na terenie gminy, - nieprawidłowa gospodarka ściekami, - brak lub słaba izolacja poziomu kredowego, stanowiącego źródło zaopatrzenia mieszkańców w wodę pitną.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - budowa oczyszczalni ścieków, która usprawni wywóz nieczystości. 	<ul style="list-style-type: none"> - nieprawidłowe korzystanie z bezodpływowych zbiorników na nieczystości płynne.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców.

3.4. Zasoby i walory przyrodnicze

Gmina Oksa posiada znaczące walory środowiska przyrodniczego. Formy ochrony przyrody jakie występują w opisywanej gminie to Obszar Natura 2000 – Dolina Białej Nidy, Włoszczowsko – Jędrzejowski Obszar Chronionego Krajobrazu oraz jedenaście pomników przyrody, ochroną objęto przede wszystkim wiekowe okazy dębów i modrzewi.

Tab. 11. Charakterystyka Obszaru Natura 2000

Nazwa	Obszar Natura 2000 Dolina Białej Nidy
Kategoria	SOO - Obszar Specjalnej Ochrony Siedlisk
Położenie	Powiaty: jędrzejowski, włoszczowski
Powierzchnia	5162,83 ha
Opis	Ostoja obejmuje dolinę rzeki Białej Nidy z jej dopływami - lewym rzeką Lipnicą i prawym rzeką Kwilanką. Dolina Białej Nidy tworzy granice między Niecką Włoszczowską na północy, a znajdującym się na południu Płaskowyżem Jędrzejowskim, Wzdłuż doliny w biegu rzeki i jej dopływów zlokalizowane są liczne stawy hodowlane.

Źródło: <http://www.natura2000.tbop.org.pl/node/23>.

Tab. 12. Charakterystyka Włoszczowsko-Jędrzejowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu

Nazwa	Włoszczowsko – Jędrzejowski Obszar Chronionego Krajobrazu
Rodzaj ochrony	Obszar Chronionego Krajobrazu
Położenie	Województwo świętokrzyskie Powiaty: włoszczowski, pińczowski, jędrzejowski Gminy: Oksa (wiejska), Jędrzejów (miejsko-wiejska), Imielno (wiejska), Nagłowice (wiejska), Małogoszcz (miejsko-wiejska), Kije (wiejska), Włoszczowa (miejsko-wiejska), Sobków (wiejska), Krasocin (wiejska)
Powierzchnia	70 389,00 ha
Opis	Położony w granicach Niecki Włoszczowskiej i Płaskowyżu Jędrzejowskiego. W-JOChK ma ważne znaczenie wodochronne, gdyż położony jest na dziale wodnym pomiędzy Pilicą i Nidą. W płn-zach. części wykształcił się kompleks torfowisk wysokich i przejściowych. Szata roślinna W-JOChK jest mocno zróżnicowana. Występuje tam stanowisko bardzo rzadkiej i chronionej paproci – długosza K

Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl/>.

Tab. 13. Analiza SWOT w zakresie zasobów i walorów przyrodniczych

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">- istniejące formy ochrony przyrody w granicach gminy,- występowanie torfowisk,- obszar atrakcyjny turystycznie z uwagi na specyficzne warunki przyrodnicze,- wciąż zwiększająca się powierzchnia gruntów leśnych.	<ul style="list-style-type: none">- niewystarczająca sieć monitoringu,- zanieczyszczenie lasów przez mieszkańców,- brak szlaków rowerowych.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">- rozwój turystyki,- zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych,- kontrolowanie stanu środowiska.	<ul style="list-style-type: none">- nadmierna wycinka drzew w lasach prywatnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców.

3.5. Zasoby surowców mineralnych

Teren gminy Oksa nie jest zasobny w surowce naturalne co jest uwarunkowane budową geologiczną. W granicach Gminy Oksa znajduje się jedno udokumentowane złożo piasków „Węgleszyn”, zlokalizowane w północnej części gminy Oksa, na terenie sołectwa Węgleszyn. Złożo stanowi piasek płukany przydatny dla budownictwa, do produkcji betonów, wypraw, zapraw i gładzi. Złożo nigdy nie było eksploatowane. Zasoby geologiczne bilansowe złoża wynoszą 1 861 tys, t. Piasek ze złoża posiada średnie uziarnienie 2,5 mm i jest przydatny do budownictwa. Gmina Oksa posiada słabe rozpoznanie miąższości i równomierności występowania złóż surowcowych w profilu pionowym.

Na omawianym obszarze występują również niewielkie złoża glin zwałowych, piasków pochodzenia eolicznego, piasków fluwioglacjalnych oraz torfów jednak z uwagi na ich niewielką powierzchnię nie zostały one ujęte w bilansie. Nie posiadają znaczenia gospodarczego lecz są eksploatowane bez zezwoleń przez okolicznych mieszkańców. Z uwagi na ten fakt powinny one posiadać dokumentację wraz z podanym kierunkiem rekultywacji po zakończeniu eksploatacji.

Na obszarze powiatu jędrzejowskiego jedynie w jego północnej części można odnaleźć tereny górnicze. Opisywany powiat oraz gmina nie są bogate w zasoby surowców mineralnych.

Tab. 14. Analiza SWOT w zakresie zasobów surowców naturalnych

Mocne strony	Słabe strony
- brak intensywnej eksploatacji kopalni, - brak dużych złóż, których wydobywanie powodowałoby zagrożenie dla środowiska.	- kolizja udokumentowanych złóż kopalni i ich wydobycia z ochroną środowiska, - nielegalne wydobywanie surowców.
Szanse	Zagrożenia
- rozwój nowych technologii poszukiwania i eksploatacji surowców mineralnych z poszanowaniem środowiska naturalnego, - monitoring wyrobisk eksploatacyjnych.	- wzrost nielegalnego wydobycia.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców.

3.6. Gospodarka odpadami

Gmina Oksa nie objęła systemem gospodarowania odpadami nieruchomości niezamieszkałych. Właściciele nieruchomości niezamieszkałych zobowiązani są we własnym zakresie zawrzeć umowę na odbiór i zagospodarowanie odpadów z firmą odbierającą odpady, która wpisana jest do Rejestru działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości z terenu gminy Oksa. Gmina realizuje odbiór odpadów od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy.

Od października 2019 roku odpady od właścicieli nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych odbiera firma Usługi Oczyszczania „POLTER” Paweł Bentkowski, ul. Ogrodowa 20, 28-300 Jędrzejów.

Na terenie gminy Oksa nie ma składowiska odpadów ani instalacji do przetwarzania odpadów. Odebrane z terenu gminy odpady zawożone są do Instalacji służących do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych we Włoszczowie lub Promniku.

Masa odpadów komunalnych odebranych z terenu Gminy w roku 2020 wyniosła 767 785,00 Mg, w tym 754 100,00 Mg z nieruchomości zamieszkałych przez mieszkańców.

Tab. 15. Struktura oddanych odpadów pochodzących z gospodarstw domowych w Gminie Oksa w 2020 roku

Rodzaj odpadu	Masa [Mg]
Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	429 495
Zmieszane odpady opakowaniowe	98 040
Opakowania ze szkła	123 450
Opakowania z papieru i tektury	2 200
Zużyte opony	25 220
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	22 880
Odpady wielkogabarytowe	65 300
Odpady innych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia	1 200
SUMA	767 758

Źródło: Ewidencja gminy.

Od stycznia 2019 r. na placu przy Urzędzie Gminy funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, czynny od poniedziałku do piątku w godzinach funkcjonowania Urzędu, do którego, w ramach uiszczanej opłaty z tytułu gospodarowania odpadami, mieszkańcy mogą dostarczać odpady selektywnie zebrane.

W dalszym ciągu udział odpadów zmieszanych w ogólnej sumie odpadów jest bardzo wysoki (55%), niemniej jednak gmina propaguje działania mające na celu troskę o środowisko. Jednym z takich działań jest segregacja śmieci, które następnie mogą zostać przetworzone w procesie recyklingu i ponownie wykorzystane. Wszyscy właściciele nieruchomości segregują odpady. Co roku Gmina osiąga wymagany przepisami prawa poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła. W 2020 roku gmina Oksa osiągnęła 60,5% poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła. W porównaniu do roku poprzedniego (2019) gdy wynik wyniósł 51% nastąpił zauważalny wzrost o 9,5 p.p. Jeśli zaś chodzi o odpady budowlane i rozbiórkowe (inne niż niebezpieczne) to poziom odzysku zarówno w 2019 jak i 2020 roku wyniósł 100%.

Na terenie gminy wciąż funkcjonują dzikie wysypiska odpadów, które powstały kilkanaście lat temu, jednak ich liczba stopniowo się zmniejsza. Jeszcze kilka lat temu było ich kilkanaście, obecnie jest ich tylko kilka i co roku likwidowane są kolejne. Obecnie sporadycznie zdarza się, aby ktoś wyrzucał śmieci na wspomniane wyżej wysypiska. Natomiast w miejscach zlikwidowanych wysypisk nie obserwuje się ponownego ich tworzenia.

Tab. 16. Zestawienie wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Oksa w poszczególnych typach zabudowy w 2008 roku

Jednostki	Powierzchnia [m ²]
Powierzchnia będąca własnością firm prywatnych	520
Powierzchnia będąca własnością gminy	1 100
Powierzchnia będąca własnością osób fizycznych	239 511
Powierzchnia będąca własnością kościoła	300
Po byłych PGR-ach	4 500
SUMA	245 931

Źródło: Ewidencja gminy.

Azbest jest materiałem praktycznie niezniszczalnym, nie ulega on bowiem degradacji biologicznej, ani termicznej, w związku z czym po wprowadzeniu do środowiska może on pozostawać tam przez dziesiątki, a nawet przez setki lat. Gdy dowiedziono jego szkodliwości dla zdrowia ludzkiego zakazano jego produkcji. Aktualnie celem samorządów gmin jest wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców spowodowanych azbestem oraz likwidacja oddziaływania azbestu na środowisko. Osiągnięcie tego celu jest związane z bezpiecznym usunięciem wszystkich wyrobów zawierających azbest, zgodnie z zapisami krajowego programu, powinno to nastąpić do 2032 roku. Na terenie gminy Oksa w 2008 roku odnotowano 245 931,3 m² azbestu. W 2018 roku powierzchnia ta zmniejszyła się do 239 511,0 m². W 2020 r. zrealizowano zadanie wynikające z „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, które polegało na sporządzeniu aktualizacji inwentaryzacji wyrobów azbestowych i opracowania „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla gminy Oksa na lata 2020-2032”. Zinwentaryzowano 3 863,39 Mg wyrobów zawierających azbest użytkowanych przez osoby fizyczne i prawne.

W ramach „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Oksa” w latach 2018-2020 odebrano 569,56 Mg azbestu. W samym roku 2020 w ramach przedsięwzięcia odebrano 158 Mg płyt azbestowych z 59 posesji z różnych miejscowości.

Tab. 17. Analiza SWOT w zakresie gospodarki odpadami

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - system selektywnego zbierania odpadów obejmujący większość mieszkańców gminy, - prowadzenie segregacji śmieci przez większość mieszkańców gminy, - sprawnie działająca zbiórka odpadów, - duża i nadal rosnąca świadomość mieszkańców w zakresie postępowania z odpadami, - działanie PSZOK na terenie gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> - brak składowiska odpadów w gminie, - istniejące dzikie wysypiska śmieci, - duży udział zmieszanych odpadów komunalnych w łącznej ilości odebranych odpadów, - rosnąca ilość powstających odpadów, - stosunkowo duża ilość wyrobów azbestowych pozostała do usunięcia.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - wyeliminowanie odpadów zmieszanych ze strumienia odpadów, - wzrost świadomości mieszkańców w zakresie gospodarowania odpadami oraz ograniczenia ich wytwarzania. 	<ul style="list-style-type: none"> - dalszy wzrost ilości powstających odpadów, - trudności we właściwej segregacji odpadów przez mieszkańców. - wzrost opłat dla mieszkańców za system gospodarowania odpadami na terenie gminy, - powstawanie nielegalnych składowisk odpadów, - spalanie odpadów.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców.

3.7. Tereny leśne

Obszar gminy Oksa według rejonizacji rolniczo – glebowej (IUNG 1983, 1998) położony jest w regionie włoszczowsko-jędrzejowskim, który charakteryzuje się wysokim stopniem lesistości i mało korzystnymi dla rozwoju rolnictwa warunkami przyrodniczymi. Formacje leśne zajmują największą powierzchnię wśród zbiorowisk naturalnych i półnaturalnych. Najbardziej rozprzestrzenione w gminie są fitocenozy borowe występujące na suchych, luźnych piaskach, najczęściej na skrajach lasów o dużym nasłonecznieniu lub w lasach z rozrzedzonym drzewostanem. Na podłożu bardziej zwięzłym oraz na wzniesieniach, najczęściej na zboczach o południowej wystawie pojawia się żyźniejsza postać boru sosnowego. Najczęstszą postacią lasu w gminie Oksa jest bez wątpienia kompleks borów świeżych.

Lasy gminy Oksa pełnią drugorzędą funkcję przestrzenną i zajmują 1 824 ha co stanowi około 20% powierzchni gminy. Niekorzystne jest ich przestrzenne rozmieszczenie. Lasy zajmują południową część gminy zaś jej północna część to niewielki – chociaż ważny ekologicznie – fragment kompleksu lasów włoszczowskich. Brak lasów wyjątkowo obniża

rangę ochrony zlewni chronionej Białej Nidy. Lasy nie są największym walorem przyrodniczym i krajobrazowym gminy Oksa. Na powierzchnię leśną składa się: 1 267 ha lasów państwowych, 1 ha lasów stanowiących własność gminy oraz 556 ha lasów prywatnych.

Najbardziej zwarte masywy leśne występują na północ i północny-wschód od Oksy, we wschodniej części gminy oraz w północnej części gminy. Są to równocześnie największe powierzchnie leśne. Znajdują się w Nadleśnictwie: Jędrzejów i Włoszczowa. Dominującym gatunkiem na całej powierzchni jest sosna, której udział wynosi 68%. Pozostałe gatunki drzew to dąb, olsza, brzoza, buk, jodła, świerk. Przeważają drzewa znajdujące się w II klasie wieku (40-80 lat), stanowiące ponad 50% udziału w drzewostanie. Około ¼ drzew jest w klasie I (do 40 lat). Szacuje się, że drzew osiagających ponad 80 lat jest w gminie około 20%. Na obszarze gminy Oksa występuje 12 typów siedliskowych lasu, które zostały wymienione w poniższej tabeli (tab.18). Dominują bory mieszane świeże które stanowią około 26% lasów oraz las mieszany świeży (24%). Te dwa typy stanowią łącznie 50% powierzchni leśnych na terenie gminy.

Tab. 18. Typy siedliskowe lasów występujące w Gminie Oksa

Typy siedliskowe	Charakterystyka	Udział w całkowitej powierzchni lasów [%]
Las mieszany wilgotny	W drzewostanie dominuje sosna, dąb szypułkowy i świerk z domieszką brzozy, osiki i lipy. Dość dobrze wykształcona warstwa krzewów z dominacją kruszyny i iwy.	4
Bór mieszany wilgotny	W drzewostanie dominuje sosna i świerk z domieszką dębu, brzozy, osiki. Dorodniejsze okazy drzew niż w borze bagiennym. W runie króluje borówka bagienna i bagno.	9
Las wilgotny	W drzewostanie dominuje dąb szypułkowy i buk z domieszką modrzewia, lipy i klonu. Drzewostan wielowarstwowy i silnie zwarty. Warstwa krzewów bogata w gatunki ale niezbyt zwarta.	2
Ols	W drzewostanie dominuje olsza czarna z domieszką jesionu, brzozy i świerka. Drzewostan trudny do zagospodarowania ze względu na jego niedostępność. Kwestię odnowienia pozostawia się naturze.	2
Ols jesionowy	W drzewostanie dominuje jesion i olsza czarna z domieszką wiązu i brzozy omszonej. Drzewostan silnie zwarty. Silnie rozwinięta warstwa krzewiasta. Runa zielone, wysokie i bujne z pokrzywą jako elementem przewodnim.	4
Bór mieszany; bagienny	Dominującym gatunkiem w drzewostanie jest sosna i świerk z domieszką brzozy. Prawie zupełnie brak tu miejsc lęgowych dla ptaków oraz małych gryzoni. Częstsze niż w innych borach występowanie gadów.	0,6
Bór wilgotny	Dominującym gatunkiem w drzewostanie jest sosna i świerk z domieszką brzozy. Dość bujne ale niezbyt bogate gatunkowo runo, w którym dominuje borówka czernica, mchy zajmują około 40-50% powierzchni.	0,6
Bór suchy	Dominującym gatunkiem w drzewostanie jest sosna z domieszką brzozy, drzewa są cienkie i często pokrzywione. Runo jest monotonne i ubogie.	0,6

Bór świeży	Dominującym gatunkiem w drzewostanie jest sosna z domieszką brzozy i świerka. Zasadniczym elementem runa jest borówka czernica z udziałem mchów.	9
Bór mieszany świeży	W drzewostanie dominuje sosna i świerk z domieszką buku, dębu, modrzewia. W runie dominuje borówka czernica. Występuje tu konwalijka dwulistna co odróżnia to siedlisko od boru świeżego.	26
Las świeży	W drzewostanie dominuje dąb szypułkowy, buk i świerk z domieszką modrzewia, lipy i klonu. Warstwa krzewów bogata w gatunki ale niezbyt zwarta.	18
Las mieszany świeży	W drzewostanie dominuje sosna, dąb, buk i świerk z domieszką modrzewia, brzozy osiki i lipy. Drzewostan często jest dwupiętrowy z gatunkami liściastymi w dolnym piętrze. Warstwa krzewów jest dość dobrze rozwinięta. Skład gatunkowy oraz ilościowy runa odzwierciedla żyzność gleby.	24

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ewidencji gminnej oraz https://geo.uw.edu.pl/images/KOSiZN/dydaktyka/10_Typy_siedliskowe_lasu.pdf.

Poza kompleksami leśnymi na terenie całej gminy istnieją niewielkie grupy zadrzewień śródpolnych, na obszarach podmokłych i nieużytkach a także towarzyszące zabudowie jako zieleń ozdobna czy izolacyjna.

Tab. 19. Analiza SWOT w zakresie stanu terenów leśnych

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - brak na terenie gminy przedsięwzięć, które mogłyby pogorszyć stan środowiska, - występowanie pomników przyrody (wiekowe dęby), - zwiększająca się lesistość. 	<ul style="list-style-type: none"> - zanieczyszczenie lasów przez mieszkańców i turystów.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - tworzenie parków leśnych oraz rozwój turystyki krajobrazowej (pieszej i rowerowej), - zalesienia mające na celu zwiększenie różnorodności biologicznej krajobrazu, - zrównoważone wykorzystywanie zasobów naturalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - występowanie pożarów, - nadmierna wycinka drzew w lasach prywatnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców.

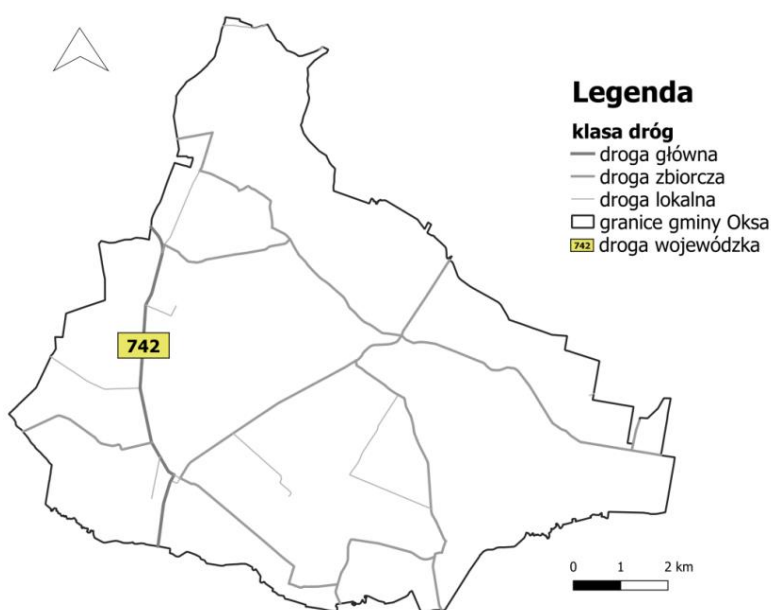
3.8. Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne

Hałasem nazywane są wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego oddziałujące na organizm ludzki. Ocena stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonywana jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Stan akustyczny środowiska warunkują różne czynniki, m.in. uwarunkowania wynikające z położenia gminy, jej wielkości, ilości osób zamieszkujących

dany obszar, poziom uprzemysłowienia, a także sieć drogowa. Głównym źródłem hałasu są pojazdy poruszające się po drogach. Im wyższej klasy droga tym większy hałas. Przez gminę Oksa nie przebiegają szlaki komunikacyjne o znaczeniu krajowym, jednak gmina znajduje się w niewielkiej odległości od drogi krajowej E7 oraz linii kolejowych Warszawa–Kielce–Kraków oraz Kielce–Częstochowa. Najbardziej na uciążliwość tego problemu narażeni są mieszkańcy zamieszkujący budynki bezpośrednio przy szlakach komunikacyjnych. W ostatnich latach obserwuje się wzrost liczby osób posiadających samochód co wiąże się ze wzmożonym ruchem na drogach. W zachodniej części gminy przebiega droga wojewódzka nr 742 relacji Przyglów–Przedbórz–Włoszczowa–Nagłowice. Droga ta łączy gminę z miastami powiatowymi Jędrzejów oraz Włoszczowa. W granicach gminy nie znajdują się obiekty przemysłowe mogące być źródłem hałasu. Na poziom hałasu, lokalnie, mogą mieć wpływ drobne zakłady przetwórcze, większe gospodarstwa hodowlane i placówki handlowo-usługowe, głównie na skutek chwilowego hałasu powodowanego przez pracę maszyn i urządzeń oraz poprzez zwiększenie natężenia ruchu samochodowego. Na terenie gminy nie ma zlokalizowanego punktu pomiarowego natężenia hałasu.

Do działań naprawczych mających na celu poprawę stanu klimatu akustycznego na terenach sąsiadujących z drogami, wymienia się: ograniczenia prędkości dopuszczalnej pojazdów, nowe „ciche” nawierzchnie bitumiczne lub np. budowa ekranów akustycznych.

Ryc. 6. Sieć drogowa w Gminie Oksa

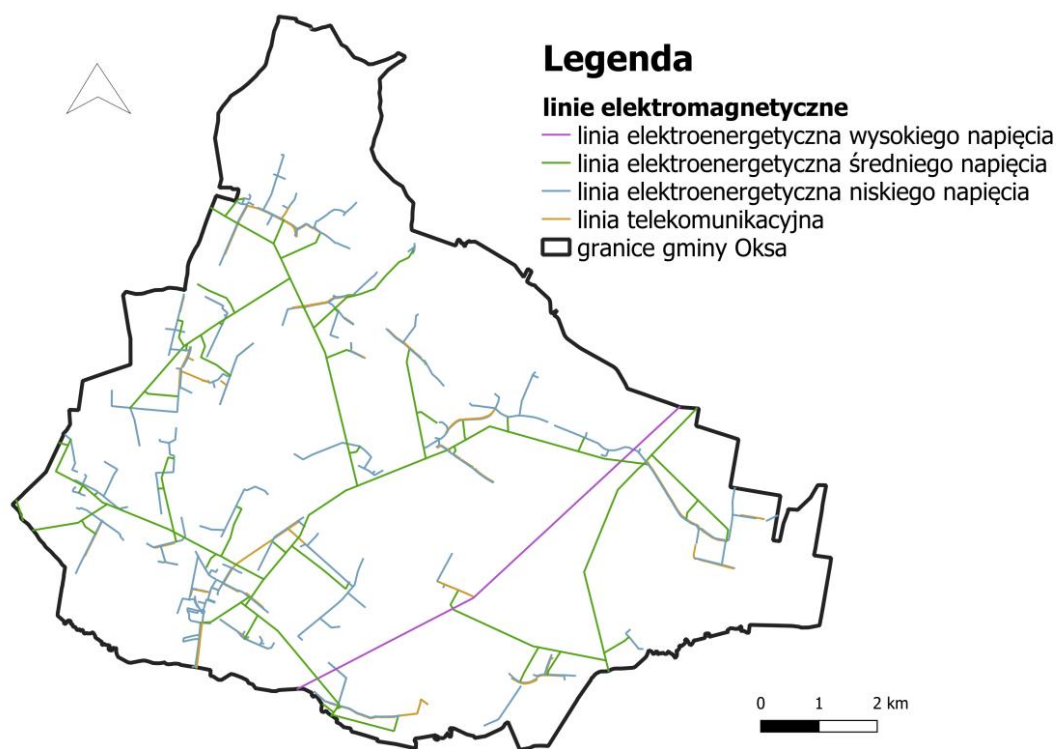

Źródło: Opracowanie własne.

Promieniowanie elektromagnetyczne to emisja zaburzenia elektromagnetycznego wywołanego przez przepływ prądu elektrycznego lub zmianę ładunków w źródle. Zgodnie z ustawą o ochronie środowiska pola elektromagnetyczne to pola elektryczne, magnetyczne i elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz. Głównymi źródłami sztucznych pól elektromagnetycznych są:

- linie elektromagnetyczne,
- obiekty lokacyjne,
- obiekty radiokomunikacyjne (np. stacje nadawcze radiowe i telewizyjne, stacje bazowe telefonii komórkowej),
- sieci i urządzenia elektryczne.

Ryc. 7. Rozmieszczenie linii elektroenergetycznych w Gminie Oksa

Źródło: Opracowanie własne.

W środowisku występują także naturalne źródła pola elektromagnetycznego. Wśród nich są zjawiska naturalne takie jak promieniowanie słoneczne czy wyładowania atmosferyczne.

W gminie Oksa obecna jest także linia wysokiego napięcia (220KV) przebiegająca z kierunku północno-wschodniego na południowy-zachód we wschodniej części gminy w okolicach wsi Rembiechowa i Popowice. Duża ilość linii średniego (15KV) napięcia do

zasilania poszczególnych miejscowości gminy. Linie niskiego napięcia w każdej miejscowości.

Na terenie gminy Oksa zlokalizowane są 2 stacje bazowe telefonii komórkowej w miejscowości Węgleszyn i jedna w miejscowości Oksa oraz punkt pomiarowy zlokalizowany na pl. M. Reja, dokonujący pomiarów pól elektromagnetycznych. Średnie natężenia pól elektromagnetycznych utrzymują się na podobnym, stosunkowo niskim poziomie, na obszarach wiejskich województwa świętokrzyskiego. Pomiary dokonane w punkcie pomiarowym znajdującym się na terenie gminy Oksa w 2020 roku ukazują, że wartość ta wynosi 0,2 V/m. Średnia wartość dla terenów wiejskich w 2020 roku wynosiła 0,14 V/m co oznacza, że wartość odnotowana w gminie Oksa była nieznacznie wyższa (Ocena poziomu PEM w środowisku w roku 2020 w województwie świętokrzyskim).

Tab. 20. Analiza SWOT z zakresu hałasu i promieniowania elektromagnetycznego

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - dobra dostępność komunikacyjna gminy, - stosunkowo niewielki obszar gminy zagrożony ponadnormatywnym oddziaływaniem akustycznym, - brak zakładów, które podczas pracy znacząco wpływają na klimat akustyczny, - niskie oddziaływanie pól elektromagnetycznych na terenie gminy, 	<ul style="list-style-type: none"> - brak punktów pomiarowych w zakresie hałasu na terenie gminy, co nie pozwala na określenie skali zagrożenia, - zły stan niektórych dróg, które podczas eksploatacji przez samochody pogarszają klimat akustyczny, - wzrost liczby pojazdów poruszających się po drogach, - brak alternatywnych rozwiązań dla transportu drogowego, - niska świadomość społeczności lokalnej dotycząca oddziaływania PEM,
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - prace remontowe i modernizacyjne dróg gminnych, powiatowych i drogi wojewódzkiej, - prowadzenie pomiarów na terenie gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> - pogarszający się stan jakości dróg, - zwiększenie natężenia ruchu samochodowego, - zwiększony poziom oddziaływania PEM związany z rozwojem sieci elektromagnetycznych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców.

3.9. Najważniejsze problemy ekologiczne na obszarze gminy Oksa

Środowisko i jego stan to aspekt stanowiący obecnie jedno z największych wyzwań stawianych przed władzami i społeczeństwem. Konieczne jest branie pod uwagę wpływu jaki człowiek i jego działalność wywiera na otaczające go środowisko.

Dużym i zauważalnym dla mieszkańców problemem są zanieczyszczenia powietrza, które pojawiają się w okresie grzewczym. Jest to uciążliwe i niekorzystnie wpływa zarówno na środowisko, jak i zdrowie. Dlatego też, należy dołożyć wszelkich starań aby zniwelować ten problem. Najwięcej zanieczyszczeń powietrza w gminie Oksa pochodzi z kotłowni indywidualnych w gospodarstwach domowych oraz z komunikacji drogowej związanej ze wzrostem ruchu pojazdów i emisji spalin. Na stan powietrza wpływają również ponadregionalne zanieczyszczenia gazowe i pyłowe pochodzące z dużych ośrodków przemysłowych (głównie z aglomeracji krakowskiej i śląskiej). W Gminie Oksa nie prowadzi się pomiarów kontrolnych jakości powietrza czy jakości wody. Jednak z analizy danych dla powiatu jędrzejowskiego oraz województwa świętokrzyskiego można zauważyć, że opisywana gmina boryka się z bardzo podobnymi problemami jak inne gminy na terenie kraju.

Pod wpływem czynników naturalnych i działalności człowieka następuje stopniowa degradacja gleb. Do głównych przyczyn występowania takiego zjawiska zalicza się niewłaściwe wykorzystanie rolnicze gleb, błędne stosowanie środków ochrony roślin i nawozów sztucznych oraz oddziaływanie transportu i gospodarki komunalnej.

Nielegalna („dzika”) eksploatacja kopalin- w wyniku takiej eksploatacji następują dewastacja powierzchni ziemi, wynikająca z nieuporządkowanej eksploatacji na potrzeby lokalne. Wyrobiska te najczęściej są niewielkie ale stanowią duże zagrożenie dla środowiska. Duży problem stanowią odpady, które są gromadzone w powstałych zagłębieniach. Zaśmiecanie tych obszarów jak i zanieczyszczanie lasów i nieużytków prowadzi do powstawania dzikich wysypisk śmieci.

Jednym z najważniejszych problemów ekologicznych występujących na obszarze gminy Oksa jest brak odpowiedniej infrastruktury kanalizacyjnej i brak oczyszczalni ścieków. Alternatywę w tym zakresie stanowią domowe oczyszczalnie ścieków, których liczba systematycznie się zwiększa.

Czyste środowisko ma bardzo duże znaczenie – należy konsekwentnie zwiększać świadomość ekologiczną wśród mieszkańców zaczynając wśród najmłodszych mieszkańców gminy. Koncepcja kształcenia i wychowywania społeczeństwa w duchu poszanowania środowiska przyrodniczego powinna współgrać z hasłem „myśleć globalnie – działać lokalnie”.

Tab. 21. Najważniejsze problemy i zagrożenia na obszarze gminy Oksa.

Obszar	Problemy i zagrożenia
Klimat i powietrze	Napływ zanieczyszczeń z dużych ośrodków przemysłowych
	Pogorszenie jakości powietrza w sezonie grzewczym – kotłownie indywidualne w gospodarstwach domowych
	Zanieczyszczenia pochodzące z komunikacji drogowej
Gospodarowanie wodami	Brak odpowiedniej infrastruktury kanalizacyjnej
	Brak oczyszczalni ścieków
Gleby	Dominacja gleb o dużej podatności na degradację
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Spalanie odpadów w przydomowych paleniskach
	„Dziki wysypiska” śmieci
	Wzrost ilości wytwarzanych odpadów

Źródło: Opracowanie własne.

3.10. Najważniejsze inwestycje realizowane przez gminę Oksa

Sukces i wielką korzyść dla mieszkańców gminy Oksa, którym nie jest obojętny stan środowiska naturalnego, zapewnił szereg inwestycji przeprowadzonych przez samorząd. W 2021 roku zakończona została m.in. realizacja projektu pn. „Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Oksa”, dofinansowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020. Dzięki inwestycji termomodernizowane zostały cztery budynki na terenie Gminy Oksa tj. OSP Lipno, OSP Zakrzów, OSP Rembiechowa i Dom Ludowy w Rembiechowie. Obiekty te zostały wyposażone w powietrzną pompę ciepła, ogniwa fotowoltaiczne, wymieniono elektrykę i punkty świetlne. Ponadto, wykonano ocieplenie stropów a także wymieniono stolarkę okienną i drzwiową.

Kolejną ważną inicjatywą jest rozpoczęcie projektu pn. „Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w gminie Oksa, w systemie zaprojektuj i wybuduj”. Stanowi ona trzeci etap budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, w ramach którego w 2021 r. wybudowano i oddano do użytku 127 sztuk przydomowych oczyszczalni. Gmina Oksa odznacza się świadomością ludzi na temat ochrony środowiska. Mieszkańcy dostrzegają zagrożenia i chcą dążyć do zmniejszenia zanieczyszczeń, które trafiają do środowiska naturalnego. Planowana jest budowa kolejnych przydomowych oczyszczalni ścieków.

Co roku prowadzone są prace polegające na przebudowie i modernizacji dróg mające na celu ograniczenie wtórnej emisji zanieczyszczeń. W 2021 roku Gmina uzyskała wstępną promesę Rządowego Funduszu Polski Ład „Program Inwestycji Strategicznych” na „Przebudowę dróg

w gminie Oksa”, w ramach której zrealizowana zostanie przebudowa osiemnastu dróg na terenie gminy. Ponadto prowadzone są działania zmierzające do wymiany oświetlenia ulicznego na energooszczędne lampy Led. W ostatnich czasie wymieniono lampy w miejscowości Tyniec Kolonia, częściowo na ulicy Brzozowej i Kościelnej w Oksie. Ze środków wymienionego wyżej Funduszu Gmina uzyskała również wstępną promesę na „Modernizację oświetlenia ulicznego na terenie gminy Oksa”, w ramach której zamontowanych zostanie ponad 1000 lamp Led.

Zakończono również realizację zadania pn. „Rewitalizacja stawu Brodek w m. Oksa”. Inwestycja objęła zniwelowanie terenu wokół stawu, budowę parkingu, ścieżki edukacyjnej z tablicami informacyjnymi, zamontowano oświetlenie w postaci lamp zasilanych solarnie, postawiono również kosze na odpady z możliwością ich segregacji. W centralnym punkcie zlokalizowano altanę z miejscem na grilla a w pobliżu stawu zlokalizowano boisko do piłki plażowej. W ten sposób mieszkańcy gminy zyskali przestrzeń sprzyjającą rekreacji i spędzania czasu wolnego.

4. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie

Przyjęte w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Oksa na lata 2022-2026 z perspektywą do 2029 r. cele mają za zadanie zapewnić zrównoważone zarządzanie zasobami gminy, poprawę stanu środowiska przyrodniczego, usprawnić funkcjonowanie gospodarki odpadami i wodno-kanalizacyjnej, przeciwdziałania zmianom klimatu, a także zwiększenia poziomu bezpieczeństwa na obszarze gminy. Zostały one określone na podstawie analizy aktualnego stanu środowiska, potencjalnych przyszłych zmian w przestrzeni oraz istniejących zagrożeń. Są również zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju, który definiuje się jako *„rozwój społeczno- -gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń”*³.

W niniejszym opracowaniu wyznaczono następujące obszary interwencji wraz z celami:

1. Klimat i powietrza atmosferyczne – Poprawa jakości powietrza na terenie gminy Oksa,

³ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska.

2. Gospodarowanie wodami oraz gospodarka wodno-ściekowa – Poprawa jakości wód oraz racjonalne korzystanie z zasobów wodnych,
3. Zasoby przyrodnicze – Ochrona zasobów przyrody,
4. Gospodarowanie odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów – Zapewnienie racjonalnej gospodarki odpadami,
5. Hałas – Ochrona lokalnej społeczności przed hałasem,
6. Pole elektromagnetyczne – Ochrona przed szkodliwym działaniem pól elektromagnetycznych.

Tab. 22. Cele, kierunki inwestycji oraz zadania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Oksa na lata 2022-2026 (z perspektywą do roku 2029)

Ip	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa/ tendencja zmian				
1	Klimat i powietrze atmosferyczne	Poprawa jakości powietrza na terenie gminy Oksa	Liczba zainstalowanych kolektorów słonecznych [szt.], <i>Ewidencja gminna</i>	95	120	Zmniejszenie zanieczyszczenia pochodzącego z niskiej emisji	Zwiększenie liczby domów jednorodzinnych wykorzystujących odnawialne źródła energii	Właściciele nieruchomości	Brak środków prywatnych na realizację przedsięwzięć
			Ilość budynków poddanych zmianie systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na rozwiązania proekologiczne, <i>Ewidencja gminna</i>	25	50		Ograniczenie emisji z ogrzewania indywidualnego w komunalnym zasobie mieszkaniowym i budynkach użyteczności publicznej	Gmina/ Właściciele nieruchomości	Brak środków finansowych
			Liczba przeprowadzonych kontroli, <i>Ewidencja gminna</i>	1	20		Kontrola gospodarstw domowych w zakresie spalania odpadów	Gmina	-
			Liczba przeprowadzonych termomodernizacji, <i>Ewidencja gminna</i>	20	50	Działania związane z termomodernizacją budynków w gminie	Termomodernizacja budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej	Gmina/ Właściciele nieruchomości	Brak środków finansowych

			Długość zmodernizowanych dróg gminnych [km], <i>Ewidencja gminna</i>	13	30	Zmniejszenie zanieczyszczenia pochodzącego z emisji komunikacyjnej	Budowa i modernizacja dróg gminnych	Gmina	Brak środków finansowych
			Liczba zainstalowanych urządzeń z zakresu odnawialnych źródeł energii, <i>Ewidencja gminna</i>	180	220	Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Instalowanie urządzeń z zakresu OZE w obiektach użyteczności publicznej	Gmina	Brak środków finansowych
			Liczba działań promujących wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, <i>Ewidencja gminna</i>	1	3		Działania promujące wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Gmina	-
			Liczba działań dotyczących wykorzystywania energooszczędnych urządzeń i modernizacji oświetlenia, <i>Ewidencja gminna</i>	2	4	Rozwój energooszczędnych systemów oświetlenia	Wykorzystywanie energooszczędnych urządzeń elektrycznych oraz budowa energooszczędnego oświetlenia w zakresie infrastruktury drogowej	Gmina	Brak środków finansowych
2	Gospodarowanie wodami oraz gospodarka wodno-ściekowa	Poprawa jakości wód oraz racjonalne korzystanie z zasobów wodnych	Budynki mieszkalne połączone do infrastruktury technicznej – w % ogółu budynków mieszkalnych, <i>GUS</i>	Wodociąg – 94,1% (2020 r.)	95%	Wydajniejsze zarządzanie zasobami wodnymi	Zwiększenie liczby przydomowych oczyszczalni ścieków	Właściciele nieruchomości	Brak środków prywatnych na realizację przedsięwzięć
							Prowadzenie monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych	GIOŚ	-

			Liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków, <i>Ewidencja gminna</i>	550	800		Stosowanie urządzeń wodooszczędnych w budynkach użyteczności publicznej	Gmina	-
							Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na obszarze gminy	Gmina	Brak środków finansowych
			Ilość ścieków bytowych przekazanych do stacji zlewnej w m ³ , <i>Ewidencja gminna</i>	1 228	5 000	Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do wód	Kontrolowanie sprawności i drożności cieków i urządzeń infrastruktury wodnej	Gmina	-
							Likwidacja punktowych źródeł zanieczyszczeń wód		-
				Kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz częstotliwości ich opróżniania	Gmina	-			
			Liczba przeprowadzonych działań dotyczących wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców, <i>Ewidencja gminna</i>	5	10	Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy	Edukacja mieszkańców gminy	Gmina	-

3	Zasoby przyrodnicze	Ochrona zasobów przyrody	1. Lesistość w %, <i>GUS</i> 2. Ilość wydanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji przedsięwzięć, <i>Ewidencja gminna</i>	1. 20,1% (2020 r.) 2. 7	1. 22% 2. Wg potrzeb	Zachowanie i zrównoważone korzystanie z bioróżnorodności wraz z ochroną przyrody	Ochrona lasów, obszarów zielonych oraz terenów o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych	Gmina	-
							Wydawanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji przedsięwzięć	Gmina	
							Wnikliwe prowadzenie postępowań dotyczących wycinki drzew	Gmina	-
			Powierzchnia obszarów chronionych [ha], <i>GUS</i>	9072,00 [ha] (2020 r.)	Utrzymanie bieżącego poziomu	Zachowanie i tworzenie nowych form ochrony przyrody	Ochrona i inwentaryzacja istniejących na terenie gminy form ochrony przyrody	Gmina/RDOŚ/wszystkie podmioty wyznaczone w planach ochrony i planach zadań ochronnych	-
							Tworzenie nowych form ochrony przyrody		
			Udział powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem [%], <i>GUS</i>	0,06%(2020 r.)	Wzrost/ Utrzymanie bieżącego poziomu	Rozwój i promocja walorów przyrodniczych gminy	Tworzenie nowych oraz utrzymanie istniejących terenów zieleni urządzonej	Gmina	Brak środków finansowych
			Sadzenie drzew i krzewów [szt.], <i>GUS</i>	Ilość drzew: 22 Ilość krzewów: 30 (2020 r.)	Ilość drzew: 100 Ilość krzewów: 100		Nasadenia drzew oraz krzewów na terenach przyszkolnych, drogach gminnych, skwerach	Gmina	Brak środków finansowych

			Ilość sporządzonych opracowań dotyczących walorów przyrodniczo-turystycznych gminy, <i>Ewidencja gminna</i>	0	1		Sporządzenie opracowań dotyczących walorów przyrodniczo-turystycznych gminy	Gmina	Brak środków finansowych
			Ilość przeprowadzonych działań promocyjnych, <i>Ewidencja gminna</i>	0	1		Promowanie miejsc atrakcyjnych turystycznie i przyrodniczo w mediach społecznościowych	Gmina	-
4	Gospodarowanie odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zapewnienie racjonalnej gospodarki odpadami	1. Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów, <i>GUS</i> 2. Dzikie wysypiska istniejące – stan w dniu 31 grudnia 2021 r. [szt.], <i>ewidencja gminna</i> 3. Odbiór azbestu oraz wyrobów zawierających azbest [Mg] <i>ewidencja gminna</i>	1. 42% (2020 r.) 2. 5 (2021 r.) 3. 3 734,64	1. 50% 2. 0 3. 3 000	Prawidłowa gospodarka odpadami	Minimalizacja generowanych odpadów	Gmina/ Mieszkańcy	-
							Zwiększanie osiągniętych wyników poziomu recyklingu odpadów (papier, szkło, tworzywa sztuczne, metal)	Gmina/ Mieszkańcy	
							Promowanie działań oraz organizowanie akcji informacyjnych dotyczących prawidłowej gospodarki odpadami	Gmina	
							Bieżące utrzymywanie czystości na terenach publicznych oraz działania kontrolne i eliminacja nielegalnych wysypisk odpadów	Gmina	Brak środków finansowych

5	Hałas	Ochrona lokalnej społeczności przed hałasem	Pomiar hałasu drogowego, GIOŚ	L _{AeqD} – 60,8 dB L _{AeqN} – 55,2 dB - wskaźniki krótkookresowe	Spadek	Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców gminy	Wydawanie decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu	Starostwo Powiatowe	-
							Prowadzenie okresowego pomiaru hałasu	GIOŚ	
							Wprowadzenie zapisów w dokumentach planistycznych i strategicznych zapewniających stosowanie ograniczeń między źródłem hałasu a budynkami mieszkalnymi	Gmina	-
6	Pole elektromagnetyczne	Ochrona przed szkodliwym działaniem pól elektromagnetycznych	Wartość wyników pomiarów pól elektromagnetycznych, GIOŚ	0,2 [V/m] (2020 r.)	Spadek/ Utrzymanie bieżącego poziomu	Podniesienie komfortu życia mieszkańców Gminy poprzez ograniczenie promieniowania elektromagnetycznego	Uwzględnienie lokalizacji obiektów emitujących pola elektromagnetyczne w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Gmina	-
							Monitoring emisji pól elektromagnetycznych w środowisku	GIOŚ	

W tabeli 23 przedstawiony został harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem, które wynikają z zadań własnych samorządu gminnego i które będą finansowane w głównej mierze ze środków własnych. W tabeli 24 ukazane zostały pozostałe zadania, za których realizację odpowiadają pozostałe podmioty szczebla krajowego, wojewódzkiego i powiatowego.

Tab. 23. Harmonogram realizacji zadań własnych gminy wraz z ich finansowaniem

Ip.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)						Źródła finansowania
				2022	2023	2024	2025	2026	RAZEM	
1	klimat i powietrze atmosferyczne	Ograniczenie emisji z ogrzewania indywidualnego w komunalnym zasobie mieszkaniowym i budynkach użyteczności publicznej	Gmina/Właściciele nieruchomości	5 100 000,00	200 000,00	300 000,00	300 000,00	300 000,00	6 200 000,00	Budżet gminy, środki prywatne
		Kontrola gospodarstw domowych w zakresie spalania odpadów	Gmina	Koszty administracyjne w ramach obowiązujących kompetencji						Budżet gminy
		Termomodernizacja budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej	Gmina/Właściciele nieruchomości	4 300 000,00	300 000,00	300 000,00	400 000,00	400 000,00	5 700 000,00	Budżet gminy, RPO, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki prywatne

		Budowa i modernizacja dróg gminnych	Gmina	3 100 000,00	3 400 000,00	300 000,00	400 000,00	450 000,00	7 150 000,00	Budżet gminy, środki zewnętrzne
		Instalowanie urządzeń związanych z OZE w obiektach użyteczności publicznej	Gmina	250 000,00	300 000,00	0,00	0,00	0,00	550 000,00	Budżet gminy, środki zewnętrzne
		Działania promujące wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Gmina	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	5 000,00	Budżet gminy
		Wykorzystywanie energooszczędnych urządzeń elektrycznych oraz budowa energooszczędnego oświetlenia w zakresie infrastruktury drogowej	Gmina	2 500 000,00	200 000,00	200 000,00	0,00	0,00	2 900 000,00	Budżet gminy, środki zewnętrzne
2	Gospodarowanie wodami oraz gospodarka wodno-ściekowa	Zwiększenie liczby przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina/Właściciele nieruchomości	180 000,00	180 000,00	190 000,00	200 000,00	200 000,00	950 000,00	Środki prywatne, budżet gminy, środki zewnętrzne

	Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na obszarze gminy	Gmina	1 385 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 385 000,00	Budżet gminy, NFOŚiGW, WFOŚiGW
	Kontrolowanie sprawności i drożności cieków i urządzeń infrastruktury wodnej	Gmina	Koszty administracyjne w ramach obowiązujących kompetencji						Budżet gminy
	Kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz częstotliwość ich opróżniania	Gmina	Koszty administracyjne w ramach obowiązujących kompetencji						Budżet gminy
	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina	Koszty administracyjne w ramach obowiązujących kompetencji						Budżet gminy
	Badania przeglądowe wody pitnej z ujęć Lipno i Węgleszyn	Gmina	6 200,00	6 500,00	6 500,00	6 500,00	6 500,00	32 200,00	Budżet gminy

3	Zasoby przyrodnicze	Wydawanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji przedsięwzięć	Gmina	Koszty administracyjne w ramach obowiązujących kompetencji				Budżet gminy		
		Wnikliwe prowadzenie postępowań dotyczących wycinki drzew	Gmina	Koszty administracyjne w ramach obowiązujących kompetencji				Budżet gminy		
		Ochrona i inwentaryzacja istniejących na terenie gminy form ochrony przyrody	Gmina/RDOŚ/wszystkie podmioty wyznaczone w planach ochrony i planach zadań ochronnych	Koszty administracyjne w ramach obowiązujących kompetencji				Budżet gminy		
		Tworzenie nowych form ochrony przyrody	Gmina/RDOŚ	Koszty administracyjne w ramach obowiązujących kompetencji				Budżet gminy		
		Pielęgnacja terenów zieleni	Gmina	1 000,00	1 000,00	1 500,00	1 500,00	1 500,00	6 500,00	Budżet gminy, środki zewnętrzne (ARiMR)
		Nasadzenia drzew oraz krzewów na terenach przyszkolnych, przy drogach gminnych oraz skwerach	Gmina	500,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	8 500,00	Budżet gminy
		Promowanie miejsc atrakcyjnych turystycznie i przyrodniczo w mediach społecznościowych	Gmina	Koszty administracyjne w ramach obowiązujących kompetencji				Budżet gminy		

4	Gospodarowanie odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Opracowywanie sprawozdań z funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi oraz analiz gospodarowania odpadami	Gmina/Mieszkańcy	Koszty administracyjne w ramach obowiązujących kompetencji						Budżet gminy
		Zwiększanie osiąganych wyników poziomu recyklingu odpadów (papier, szkło, tworzywa sztuczne, metal)	Gmina/Mieszkańcy	Koszty administracyjne w ramach obowiązujących kompetencji						Budżet gminy, NFOŚiGW, WFOŚiGW
		Promowanie działań oraz organizowanie akcji informacyjnych dotyczących prawidłowej gospodarki odpadami	Gmina/Placówki oświatowe	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	5 000,00	Budżet gminy
		Bieżące utrzymywanie czystości na terenach publicznych oraz działania kontrolne i eliminacja nielegalnych wysypisk odpadów	Gmina	2 000,00	2 000,00	3 000,00	3 000,00	3 000,00	13 000,00	Budżet gminy

		Realizacja Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla gminy Oksa	Gmina	40 000,00	50 000,00	50 000,00	60 000,00	60 000,00	260 000,00	Budżet gminy, NFOŚiGW, WFOŚiGW
		Aktualizacja inwentaryzacji i programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest	Gmina	0,00	0,00	0,00	16 000,00	0,00	16 000,00	Budżet gminy, NFOŚiGW, WFOŚiGW
		Usuwanie dzikich wysypisk odpadów	Gmina	5 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5 000,00	Budżet gminy
5	Hałas	Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu	Gmina	Koszty administracyjne w ramach obowiązujących kompetencji					Budżet gminy	
6	Pole elektromagnetyczne	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Gmina	Koszty administracyjne w ramach obowiązujących kompetencji					Budżet gminy	

Tab. 24. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania	Źródła finansowania
1	Klimat i powietrze atmosferyczne	Zwiększenie liczby domów jednorodzinnych wykorzystujących odnawialne źródła energii	Właściciele nieruchomości	W zależności od zakresu zrealizowanych działań	Środki prywatne, dotacje
2	Gleby oraz zasoby geologiczne	Prowadzenie okresowych badań jakości gleb	GIOŚ	W ramach wydatków bieżących	Budżet GIOŚ
3	Gospodarowanie wodami oraz gospodarka wodno-ściekowa	Prowadzenie monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych	GIOŚ	W ramach wydatków bieżących	Budżet GIOŚ
6	Hałas	Wydawanie decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu	Starostwo powiatowe	W ramach wydatków bieżących	Budżet powiatu
		Prowadzenie okresowego pomiaru hałasu	GIOŚ	W ramach wydatków bieżących	Budżet GIOŚ
7	Pole elektromagnetyczne	Monitoring emisji pól elektromagnetycznych w środowisku	GIOŚ	W ramach wydatków bieżących	Budżet GIOŚ

5. Spójność Programu Ochrony Środowiska z innymi dokumentami strategicznymi

Niniejsze opracowanie wskazuje cele, kierunki interwencji oraz zadania, które ściśle nawiązują do założeń dokumentów strategicznych na poziomie krajowym, wojewódzkim, powiatowym i lokalnym. W poniższej tabeli (tab.4.) przedstawiono powiązania założeń Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Oksa na lata 2022-2026 (z perspektywą do 2029r.) z głównymi dokumentami strategicznymi, na podstawie których prowadzona jest polityka rozwoju.

Tab. 25. Cele środowiskowe wybranych dokumentów strategicznych

POZIOM KRAJOWY
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności
Cel 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska <ul style="list-style-type: none">▪ Kierunek interwencji – Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,▪ Kierunek interwencji – Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,▪ Kierunek interwencji – Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce,▪ Kierunek interwencji – Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii,▪ Kierunek interwencji – Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,▪ Kierunek interwencji – Zwiększenie poziomu ochrony środowiska.
Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych <ul style="list-style-type: none">▪ Kierunek interwencji – Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach,▪ Kierunek interwencji – Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie – miasta,▪ Kierunek interwencji – Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,▪ Kierunek interwencji – Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast.
Cel 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski <ul style="list-style-type: none">▪ Kierunek interwencji – Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitalnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną

- Kierunek interwencji – Stymulowanie popytu na innowacje przez sektor publiczny.

Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony

- Kierunek interwencji – Wsparcie dla podwyższania atrakcyjności inwestycyjnej Śląska oraz promocji zmian strukturalnych,
- Kierunek interwencji – Aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom miasta,
- Kierunek interwencji – Rozwój obszarów wiejskich.

Obszar wpływający na osiągnięcie celów *Strategii* – Transport.

- Kierunek interwencji – Budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce,
- Kierunek interwencji – Zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności.

Obszar wpływający na osiągnięcie celów *Strategii* – Energia.

- Kierunek interwencji – Poprawa bezpieczeństwa energetycznego kraju,
- Kierunek interwencji – Poprawa efektywności energetycznej,
- Kierunek interwencji – Rozwój techniki.

Obszar wpływający na osiągnięcie celów *Strategii* – Środowisko.

- Kierunek interwencji – Zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód,
- Kierunek interwencji – Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- Kierunek interwencji – Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego,
- Kierunek interwencji – Ochrona gleb przed degradacją,
- Kierunek interwencji – Zarządzanie zasobami geologicznymi,
- Kierunek interwencji – Gospodarka odpadami,
- Kierunek interwencji – Oddziaływanie na jakość życia w zakresie klimatu akustycznego i oddziaływania pól elektromagnetycznych.

Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

Cel szczegółowy I – Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

- Kierunek interwencji: Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód,
- Kierunek interwencji: Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- Kierunek interwencji: Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb,
- Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej.

Cel szczegółowy II - Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska

- Kierunek interwencji: Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego

i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,

- Kierunek interwencji: Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,
- Kierunek interwencji: Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,
- Kierunek interwencji: Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa,
- Kierunek interwencji: Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT.

Cel szczegółowy III - Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych

- Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie zmianom klimatu,
- Kierunek interwencji: Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.

Cel szczegółowy IV - Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa

- Kierunek interwencji: Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji.

Cel szczegółowy V - Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

- Kierunek interwencji: Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.

Cel II - Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię

- Kierunek interwencji 2.1. Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii,
- Kierunek interwencji 2.2. Poprawa efektywności energetycznej,
- Kierunek interwencji 2.6. Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii,
- Kierunek interwencji 2.7. Rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich,
- Kierunek interwencji 2.8. Rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne.

Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”

Cel I - Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki

- Kierunek działań 1.2. Koncentracja wydatków publicznych na działaniach prorozwojowych i innowacyjnych,

a) Działanie 1.2.3. Identyfikacja i wspieranie rozwoju obszarów i technologii o największym potencjale wzrostu,

b) Działanie 1.2.4. Wspieranie różnych form innowacji,

c) Działanie 1.2.5. Wspieranie transferu wiedzy i wdrażania nowych/nowoczesnych technologii w gospodarce (w tym technologii środowiskowych)

- Kierunek działań 1.3. Uproszczenie, zapewnienie spójności i przejrzystości systemu danin publicznych mające na względzie potrzeby efektywnej i innowacyjnej gospodarki.

a) Działanie 1.3.2. Eliminacja szkodliwych subsydiów i racjonalizacja ulg podatkowych.

Cel III - Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców

- Kierunek działań 3.1. Transformacja systemu społeczno-gospodarczego na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę”, zwłaszcza ograniczanie energo- i materiałochłonności gospodarki,

a) Działanie 3.1.1. Tworzenie warunków dla rozwoju zrównoważonej produkcji i konsumpcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej,

b) Działanie 3.1.2. Podnoszenie społecznej świadomości i poziomu wiedzy na temat wyzwań zrównoważonego rozwoju i zmian klimatu,

c) Działanie 3.1.3. Wspieranie potencjału badawczego oraz eksportowego w zakresie technologii środowiskowych, ze szczególnym uwzględnieniem niskoemisyjnych technologii węglowych (CTW),

d) Działanie 3.1.4. Promowanie przedsiębiorczości typu „business & biodiversity”, w szczególności na obszarach zagrożonych peryferyjnością.

- Kierunek działań 3.2. Wspieranie rozwoju zrównoważonego budownictwa na etapie planowania, projektowania, wznoszenia budynków oraz zarządzania nimi przez cały cykl życia.

a) Działanie 3.2.1. Poprawa efektywności energetycznej i materiałowej przedsięwzięć architektoniczno-budowlanych oraz istniejących zasobów,

b) Działanie 3.2.2. Stosowanie zasad zrównoważonej architektury.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku

- Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności,
- Kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko,

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

Cel szczegółowy II - Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska

- Kierunek interwencji: II.4. Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska,
- Kierunek interwencji: II.5. Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom.

Strategia „Sprawne Państwo 2020”

Cel 3. Skuteczne zarządzanie i koordynacja działań rozwojowych

- Kierunek interwencji 3.2. Skuteczny system zarządzania rozwojem kraju.

a) Przedsięwzięcie 3.2.1. Wprowadzenie mechanizmów zapewniających spójność programowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego,

b) Przedsięwzięcie 3.2.2. Zapewnienie ładu przestrzennego,

c) Przedsięwzięcie 3.2.3. Wspieranie rozwoju wykorzystania informacji przestrzennej z wykorzystaniem technologii cyfrowych.

Cel 5. Efektywne świadczenie usług publicznych

- Kierunek interwencji 5.2. Ochrona praw i interesów konsumentów.

a) Przedsięwzięcie 5.2.3. Wzrost świadomości uczestników obrotu o przysługujących

konsumentom prawach oraz stymulacja aktywności konsumenckiej w obszarze ochrony tych praw.

- Kierunek interwencji 5.5. Standaryzacja i zarządzanie usługami publicznymi, ze szczególnym uwzględnieniem technologii cyfrowych.

a) Przedsięwzięcie 5.5.2. Nowoczesne zarządzanie usługami publicznymi.

Cel 7. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego

- Kierunek interwencji 7.5. Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego.

a) Przedsięwzięcie 7.5.1. Usprawnienie działania struktur zarządzania kryzysowego.

Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022

Cel 3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego

- Priorytet 3.1. Zwiększanie odporności infrastruktury krytycznej.

a) Kierunek interwencji 3.1.3. Zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania energetyki jądrowej w Polsce.

Cel 4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa

- Priorytet 4.1. Integracja rozwoju społeczno-gospodarczego i bezpieczeństwa narodowego.

a) Kierunek interwencji 4.1.1. Wzmocnienie relacji między rozwojem regionalnym kraju a polityką obronną,

b) Kierunek interwencji 4.1.2. Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa,

c) Kierunek interwencji 4.1.3. Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa,

d) Kierunek interwencji 4.1.4. Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Cel 1 - Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym

- Kierunek interwencji 1.3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska,
- Kierunek interwencji 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych,
- Kierunek interwencji 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.

Cel 2 - Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych

- Kierunek interwencji 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Cel szczegółowy 4 - Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej

- Kierunek interwencji – kształtowanie zdrowego stylu życia poprzez promocję zdrowia, edukację zdrowotną oraz prośrodowiskową oraz działania wspierające dostęp do zdrowej i bezpiecznej żywności.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

Cel szczegółowy 4 - Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego

- Priorytet Strategii 4.1. Wzmocnienie roli kultury w budowaniu spójności społecznej.

a) Kierunek działań 4.1.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu.

Polityka energetyczna Polski do 2030 roku

Kierunek – poprawa efektywności energetycznej

- Cel główny – dążenie do utrzymania zeroenergetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną,
- Cel główny – konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15.

Kierunek – wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii

- Cel główny – racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla, znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- Cel główny – zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego.

Kierunek – wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła

- Cel główny – zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii.

Kierunek – dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej

- Cel główny – przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach, z poparciem społecznym i z zapewnieniem wysokiej kultury bezpieczeństwa jądrowego na wszystkich etapach: lokalizacji, projektowania, budowy, uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądrowych.

Kierunek – rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw

- Cel główny – wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych,
- Cel główny – osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji,
- Cel główny – ochrona lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną,
- Cel główny – wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa,
- Cel główny – zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach.

Kierunek – rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii

- Cel główny – zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynków paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen.

Kierunek – ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko

- Cel główny – ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego

poziomu bezpieczeństwa energetycznego,

- Cel główny – ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM₁₀ i PM_{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,
- Cel główny – ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,
- Cel główny – minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce,
- Cel główny – zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

Wspólna Strategia Działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2021-2024

Celem generalnym Funduszy jest poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku oraz działania na rzecz transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej przy pełnym oraz zgodnym z zasadami zrównoważonego rozwoju wykorzystaniu środków pochodzących z Unii Europejskiej i innych środków zagranicznych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną.

Wyznacza ona również cele środowiskowe:

a) horyzontalne:

- Poprawa stanu środowiska poprzez wsparcie realizacji zobowiązań środowiskowych,
- Pełna absorpcja bezzwrotnych środków pochodzących z UE i innych środków zagranicznych,
- Kształtowanie kompetencji ekologicznych,
- Wspieranie wdrażania innowacyjnych technologii środowiskowych.

b) merytoryczne:

- Transformacja energetyczna gospodarki,
- Poprawa jakości powietrza,
- Adaptacja do zmian klimatu,
- Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym: gospodarowanie odpadami,
- Działania na rzecz ochrony przyrody,
- Poprawa gospodarki wodno-ściekowej.

POZIOM WOJEWÓDZKI

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+

Cel 2. Przyjazny dla środowiska i czysty region

Cel operacyjny 2.1. Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego

- Kierunek działań – Rozwój infrastruktury wodno-ściekowej,
- Kierunek działań – Racjonalne gospodarowanie odpadami,
- Kierunek działań – Ograniczenie niskiej emisji,
- Kierunek działań – Ekologiczna mobilność, w tym transport publiczny i infrastruktura rowerowa,
- Kierunek działań – Edukacja ekologiczna,
- Kierunek działań – Ochrona gleb.

Cel operacyjny 2.2. Adaptacja do zmian klimatu i zwalczanie skutków zagrożeń naturalnych

- Kierunek działań – Ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami wody,
- Kierunek działań – Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury w miastach.

Cel operacyjny 2.3. Energetyka odnawialna i efektywność energetyczna

- Kierunek działań – Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w gospodarce, sferze publicznej i mieszkalnictwie.

Cel 3. Silny kapitał społeczny w regionie

Cel operacyjny 3.3. Wzmocnienie spójności przestrzennej i społecznej regionu

- Kierunek działań – Rozwój infrastruktury drogowej, kolejowej i transportu publicznego.

Cel 4. Horyzontalny - sprawne zarządzanie regionem

Cel operacyjny 4.2. Budowa rozpoznawalnej marki regionu świętokrzyskiego

- Kierunek działań – Promocja gospodarcza i turystyczna regionu.

Program ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych

Program wskazuje następujące działania naprawcze, które umożliwią poprawę jakości powietrza w regionie:

- Ograniczenie emisji z sektora komunalno-bytowego,
- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń z transportu drogowego,
- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń niezorganizowanej pochodzącej z zakładów wydobywania i przeróbki kruszyw,
- Kształtowanie polityki przestrzennej w sposób sprzyjający poprawie stanu jakości powietrza,
- Prowadzenie edukacji ekologicznej,
- Prowadzenie działań kontrolnych.

Ponadto wskazane zostały działania naprawcze:

- Ograniczenie emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych,
- Ograniczenie oddziaływania transportu drogowego poprzez wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny miejskie,
- Prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów ograniczających używanie paliw lub urządzeń do celów grzewczych oraz zakazu spalania odpadów,
- Prowadzenie działań promocyjnych i edukacyjnych (ulotki, imprezy, akcje szkolne, audycje, konferencje) oraz informacyjnych i szkoleniowych.

Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2015-2020 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025

Celem nadrzędnym dokumentu jest „Zrównoważony rozwój regionu sprzyjający klimatowi z zachowaniem walorów przyrodniczych i racjonalnej gospodarki zasobami”.

Określone zostały również cele strategiczne i operacyjne:

Cel 1. Ochrona różnorodności biologicznej, krajobrazowej i geologicznej województwa

- Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla różnorodności biologicznej i geologicznej,
- Zarządzanie zasobami przyrody i krajobrazem zarówno na obszarach chronionych, jak i użytkowanych gospodarczo,
- Działania z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych

i walorach krajobrazowych województwa.

Cel 2. Prowadzenie zrównoważonego gospodarowania wodami umożliwiającego osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód

- Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych,
- Rozwój infrastruktury wodno-ściekowej,
- Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z zasobami wodnymi.

Cel 3. Poprawa jakości powietrza w województwie świętokrzyskim

- Redukcja emisji ze źródeł spalania paliw o małej mocy do 1 MW,
- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych,
- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych,
- Podniesienie świadomości społeczeństwa w zakresie wpływu zanieczyszczeń na zdrowie oraz konieczności ochrony powietrza,
- Osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu,
- Zwiększenie roli planowania przestrzennego w ochronie powietrza,
- Osiągnięcie krajowego celu redukcji narażenia.

Cel 4. Wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii

- Zwiększenie zastosowania instalacji do produkcji energii z OZE.

Cel 5. Poprawa klimatu akustycznego w województwie świętokrzyskim

Cel 6. Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym

Cel 7. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa

- Osiągnięcie poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia wskazanych frakcji odpadów komunalnych oraz ograniczenia masy odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania,
- Wzrost selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych,
- Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów z sektora gospodarczego oraz osiągnięcie wymaganych poziomów odzysku tych odpadów,
- Koordynacja gospodarki odpadami w województwie i edukacja ekologiczna,
- Wzrost masy odpadów zagospodarowanych na cele energetyczne.

Cel 8. Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi

- Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z ich eksploatacją.

Cel 9. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii

Cel 10. Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych

- Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej.

Cel 11. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu

- Zachowanie funkcji środowiskowych, gospodarczych, społecznych i kulturowych gleb,
- Rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych,
- Ochrona gleb w kontekście zmian klimatu.

Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego 2016-2022

W województwie świętokrzyskim, wśród nadrzędnych celów w obszarze gospodarki odpadami wyróżnia się:

- ochronę środowiska,
- zapobieganie powstawaniu odpadów,
- zrównoważony rozwój województwa,
- zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego województwa.

Wśród kierunków działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz kształtowania systemu gospodarki odpadami wymienia się:

- zapobieganie powstawaniu odpadów,
- kształtowanie systemu gospodarki odpadami,
- rozwiązania dotyczące olejów odpadowych i innych odpadów niebezpiecznych oraz odpadów objętych szczegółowymi przepisami w zakresie gospodarki odpadami,
- określenie polityki w zakresie gospodarki odpadami, wraz z planowanymi technologiami i metodami, lub polityki w zakresie postępowania z odpadami powodującymi problemy w gospodarowaniu odpadami, w tym środków zachęcających do selektywnego zbierania bioodpadów w celu ich kompostowania i uzyskiwania z nich sfermentowanej biomasy, przetwarzania bioodpadów w sposób, który zapewnia wysoki poziom ochrony środowiska, stosowania bezpiecznych dla środowiska materiałów wyprodukowanych z bioodpadów przy zachowaniu wysokiego poziomu ochrony życia i zdrowia ludzi oraz środowiska,
- kryteria lokalizacji obiektów przeznaczonych do gospodarowania odpadami oraz mocy przerobowych przyszłych instalacji do przetwarzania odpadów.

Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach na lata 2017-2020

Cel generalny dokumentu jest spójny z celem określonym we Wspólnej Strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy na lata 2021-2024 i określony jest jako „Poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku w województwie świętokrzyskim, przy pełnym oraz zgodnym z zasadami zrównoważonego rozwoju wykorzystaniu środków pochodzących z Unii Europejskiej na ochronę środowiska.

Wyznaczono ponadto pięć dziedzinowych celów środowiskowych (priorytetów):

- ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi,
- racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
- ochrona atmosfery oraz ochrona przed hałasem, w tym: polepszenie jakości powietrza, ochrona przed hałasem,
- ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów, w tym: ochrona przyrody, leśnictwo,
- inne działania ochrony środowiska, w tym: edukacja ekologiczna, przedsięwzięcia międzydziedzinowe i inne.

POZIOM POWIATOWY

Program rozwoju powiatu jędrzejowskiego na lata 2016-2020

Jest on najważniejszym dokumentem programowym powiatu jędrzejowskiego, który wskazuje cele oraz planowane działania na jego obszarze. Dzięki niemu możliwa jest poprawa warunków życia mieszkańców oraz zapewnienie rozwoju powiatu zgodnie

z zasadami zrównoważonego rozwoju. Wyznacza on następujące cele strategiczne:

1. Ochrona środowiska przyrodniczego oraz dziedzictwa kulturowego powiatu jędrzejowskiego.
2. Ochrona zdrowia, włączenie społeczne, porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli.
3. Wsparcie edukacji i rynku pracy.
4. Spójność komunikacji powiatu.
5. Innowacyjna i sprawna administracja, współpraca samorządowa i kształtowanie pozytywnego wizerunku powiatu jędrzejowskiego.

Program ochrony środowiska dla powiatu jędrzejowskiego na lata 2018-2022 z uwzględnieniem perspektywy do 2028 r.

W niniejszym dokumencie głównymi celami w zakresie ochrony środowiska są:

1. Osiągnięcie i utrzymanie norm jakości powietrza atmosferycznego.
2. Ochrona przed hałasem.
3. Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.
4. Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód.
5. Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi.
6. Ochrona zasobów i poprawa stanu wód powierzchniowych i podziemnych.
7. Ochrona zasobów złóż poprzez racjonalne gospodarowanie.
8. Ochrona gleb.
9. Racjonalna gospodarka odpadami.
10. Zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych.
11. Zwiększenie lesistości.
12. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków.

POZIOM GMINNY

Strategia Rozwoju Gminy Oksa na lata 2015-2024

Opracowanie jest najważniejszym dokumentem strategicznym na poziomie lokalnym. Ma on na celu wykorzystanie lokalnych zasobów i atutów na rzecz eliminacji istniejących barier rozwojowych. Wskazuje cele główne, szczegółowe oraz działania priorytetowe, które pozwolą na ciągły rozwój gminy pod względem społecznym, gospodarczym i przestrzennym.

Cele główne:

1. Gmina aktywnych przedsiębiorczo i społecznie mieszkańców.
2. Gmina przyjaznym miejscem do mieszkania i rekreacji.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Oksa (aktualizacja do roku 2023)

Głównym celem dokumentu jest zwiększenie efektywności energetycznej, wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii oraz redukcja gazów cieplarnianych, co pozwoli na wypracowanie korzyści pod względem ekonomicznym, społecznym i środowiskowym. Celem strategicznym do roku 2023 jest poprawa jakości powietrza i komfortu życia mieszkańców poprzez redukcję zanieczyszczeń powietrza, w tym CO₂ oraz ograniczenie zużycia energii finalnej.

6. System realizacji Programu Ochrony Środowiska

Prawidłowa realizacja Programu Ochrony Środowiska wymaga określenia odpowiedniego systemu realizacji i zarządzania. Kluczowym aspektem w tym wypadku jest ścisła współpraca władz samorządowych z lokalną społecznością oraz ich wysoki stopień zaangażowania w ochronę środowiska. Na system realizacji niniejszego dokumentu składają się następujące aspekty:

1. Współpraca z interesariuszami – głównym interesariuszem w procesie wdrażania niniejszego programu jest społeczność lokalna, która powinna mieć możliwość podejmowania decyzji w zakresie funkcjonowania gminy, zgodnie z zasadami partycypacji społecznej. Stanowią również istotny element w zakresie skutecznego zarządzania jednostką administracyjną zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

2. Opracowanie treści POŚ – jednostką odpowiedzialną za przygotowanie Programu Ochrony Środowiska oraz raportów z jego realizacji jest Gmina Oksa.

3. Zarządzanie – większość założeń niniejszego opracowania realizowana będzie przez Gminę Oksa, jednak zaznacza się, iż w poszczególnych aspektach zarządzanie odbywać się będzie również na poziomie powiatowym, wojewódzkim, jak i krajowym. Ponadto odpowiedzialność spoczywa również na jednostkach organizacyjnych, które obejmują działalność podmiotów gospodarczych korzystających ze środowiska. W ramach eliminowania negatywnego wpływu na środowisko, wyżej wymienione podmioty powinny podejmować działania w zakresie:

- prawidłowo kształtowana polityka przestrzenna,
- kontrolowanie korzystania ze środowiska przed podmioty gospodarcze,
- instalacja urządzeń z obszaru ochrony środowiska.

Wyróżnia się następujące instrumenty służące do zarządzania Programem Ochrony Środowiska, wynikające z obowiązujących aktów prawnych:

a) prawne:

- decyzje dotyczące gospodarki odpadami,
- koncesje geologiczne,
- decyzje określające lokalizację inwestycji celu publicznego lub warunków zabudowy i zagospodarowania terenu,

- udzielane pozwolenia w zakresie wprowadzania do środowiska substancji lub energii, w tym pozwolenia zintegrowane,
- raporty oddziaływania na środowisko danych przedsięwzięć,
- uchwały zatwierdzające plany zagospodarowania przestrzennego.

b) finansowe:

- opłaty za korzystanie ze środowiska,
- administracyjne kary pieniężne,
- udzielone kredyty i dotacje z poszczególnych funduszy ochrony środowiska,
- odpowiedzialność karna, cywilna i administracyjna,
- pomoc publiczna w formie preferencyjnych kredytów, pożyczek, dotacji, ulg podatkowych itp.

c) społeczne:

- edukacja ekologiczna,
- współpraca i wzajemne relacje między samorządem a lokalną społecznością

d) strukturalne – wśród nich wymienia się wszystkie programy strategiczne, np. strategie rozwoju, plany rozwoju lokalnego wraz z programami sektorowymi czy też program ochrony środowiska, z czego nadrzędnym dokumentem strategicznym jest strategia rozwoju.

4. Monitorowanie - podstawą oceny skuteczności Programu Ochrony Środowiska jest wynik prowadzonego monitoringu środowiska sprawdzający czy stan środowiska w omawianej gminie uległ poprawie. Monitoring środowiska powinien być traktowany jako narzędzie pozwalające kontrolować kierunek, w którym rozwija się środowisko.

5. Okresowa sprawozdawczość – polegać będzie na sporządzaniu przez organ wykonawczy gminy raportów co 2 lata, które przedstawiane będą Radzie Gminy. Następnie raporty przekazywane są do organów wykonawczych powiatu, na podstawie art. 18. ust. 2 i 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Wyniki opracowanego raportu pozwolą na określenie propozycji działań w kolejnych Programach Ochrony Środowiska.

6. Ewaluacja i aktualizacja – ewaluacja stanowi ocenę realizowania wyznaczonych celów, a w przypadku wystąpienia rozbieżności lub braku ich realizacji - rozpoznanie przyczyny. Jeżeli nastąpią ku temu okoliczności (m.in. zmiany prawne lub wymagać będzie tego stan środowiska), wymaga się opracowanie aktualizacji dokumentu.

7. Źródła finansowania

Realizacja zadań wymienionych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Oksa na lata 2022-2026 (z perspektywą do 2029 r.) będzie możliwa nie tylko dzięki wykorzystaniu środków własnych gminy, ale również dzięki środkom krajowym oraz funduszom pochodzącym ze źródeł unijnych lub innych organizacji na poziomie międzynarodowym. Wśród głównych źródeł finansowania wymienia się:

1. Program Infrastruktura i Środowisko – celem programu jest rozwój kraju poprzez budowę infrastruktury technicznej i społecznej przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju, przede wszystkim w zakresie:

- obniżenia emisyjności gospodarki oraz jej transformację na gospodarkę przyjazną dla środowiska,
- rozwoju transportu o jak najmniejszym, niekorzystnym wpływie na środowisko,
- zagwarantowania dostępu do opieki zdrowotnej,
- wzmocnienia znaczenia kultury w sferze społecznej i gospodarczej.

2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego – założenia programu odpowiadają na istniejące problemy na poziomie regionalnym. Jego celem jest rozwój gospodarczy województwa, przy zastosowaniu nowoczesnych rozwiązań technologicznych, a także wzrost kapitału społecznego. Podejmowane działania obejmują takie obszary jak:

- B+R,
- przedsiębiorczość,
- zasobooszczędną i niskoemisyjną gospodarkę,
- inkluzję społeczną osób wykluczonych,
- redukcję bezrobocia,
- podniesienie jakości świadczonych usług społecznych i publicznych,
- nowoczesną komunikację,
- rynek pracy,
- włączenie społeczne,
- rozwój edukacji.

Obecnie trwają prace nad nowym programem regionalnym „*Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027*”. Fundusze europejskie stanowią okazję na rozwój regionu

i stwarzają szansę na realizację wielkoformatowych przedsięwzięć jak i inicjatyw społecznych. Program zakłada siedem priorytetowych obszarów: *Konkurencyjna gospodarka, Region przyjazny dla środowiska, Mobilność Miejska, Dostępne świętokrzyskie, Świętokrzyskie dla mieszkańców, Wspólnota i przestrzeń oraz Pomoc techniczna.*

3. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich – pomoc finansowa ze środków programu skierowana jest głównie do sektora rolnego. Celem jest wzrost konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi, działania dla klimatu, a także zachowanie zrównoważonego rozwoju terytorialnego obszarów wiejskich. Realizację PROW 2014-2020 wydłużono o kolejne dwa lata, tj. do 2022 r. przeprowadzane będą kolejne nabory wniosków. Priorytetami programu są:

- Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.
- Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych.
- Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
- Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa.
- Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.
- Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

4. Program LIFE – jest to instrument finansowy Unii Europejskiej, który współfinansuje projekty w ramach ochrony środowiska i klimatu, a jego głównym założeniem jest wsparcie wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja unijnej polityki oraz rozpoznanie i promocja nowoczesnych rozwiązań w zakresie problemów ochrony środowiska. Program ten zarządzany jest centralnie przez Komisję Europejską, natomiast od 2008r. Krajowym Punktem Kontaktowym LIFE jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Pełni on następujące zadania:

- konsultacja wniosków o dofinansowanie z KE w ramach Programu LIFE oraz ocena ich kompletności,

- współpraca z Komisją Europejską, w tym reprezentowanie Polski na forum Komitetu Sterującego LIFE,
- działania promocyjne oraz informowanie społeczeństwa o Programie LIFE w celu dofinansowania działań w zakresie ochrony środowiska i klimatu,
- wspieranie Wnioskodawców w przygotowywaniu wniosków m.in. poprzez szkolenia oraz konsultacje.

5. Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wraz z oddziałami wojewódzkimi, na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, sporządza Wspólną Strategię raz na 4 lata, która stanowi podstawę dla strategii poszczególnych Funduszy. Ich głównym celem jest poprawa stanu środowiska oraz gospodarowanie jego zasobami w sposób zrównoważony, a także wspieranie związanych z tym inicjatyw i przedsięwzięć.

NFOŚiGW powstał pod koniec lat 90., oferujący pożyczki, dotacje oraz pozostałe formy wsparcia dla realizowanych projektów przez samorządy, organizacje społeczne, podmioty publiczne czy też osoby fizyczne.

WFOŚiGW w Kielcach jest samorządową osobą prawną, która dofinansowuje zadania w ramach ochrony środowiska i gospodarki wodnej, które realizowane są na obszarze województwa świętokrzyskiego.

Wśród głównych sfer udzielanego wsparcia wyróżnia się:

- ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi,
- racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
- ochrona atmosfery oraz ochrona przed hałasem,
- ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów,
- inne działania ochrony środowiska, w tym szeroko rozumiana edukacja ekologiczna na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Środki Funduszy pochodzą przede wszystkim z uiszczania opłat i kar wnoszonych przez przedsiębiorstwa za korzystanie ze środowiska, m.in. zanieczyszczanie powietrza lub składowanie odpadów oraz spłaty udzielonych niskoprocentowych pożyczek.

6. Bank Ochrony Środowiska – jego oferta skierowana jest do samorządów terytorialnych, osób fizycznych, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorstw w ramach działalności w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska. Wsparcie udzielane jest w formie m.in. dotacji i preferencyjnych kredytów.

7. Fundusze norweskie – w ramach danego źródła finansowania istnieją dwa instrumenty: Norweski Mechanizm Finansowy (NMF) i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (MF EOG), które ustanowione zostały przez Państwa Darczyńców (Norwegia, Islandia, Liechtenstein), dzięki czemu mają one zapewniony dostęp do wspólnego rynku UE. Z form bezzwrotnego wsparcia mogą korzystać kraje bałtyckie oraz nowi członkowie UE. Ich głównym celem jest eliminowanie różnic społecznych i ekonomicznych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego, a także wzmocnienie relacji między zaangażowanymi państwami. Ich działalność prowadzona jest w następujących obszarach priorytetowych: przedsiębiorczość i innowacje, rozwój lokalny, nauka, edukacja, środowisko, kultura, zdrowie, sprawiedliwość, sprawy wewnętrzne. W ramach obszaru środowisko, realizowane są założenia Programu Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu, prowadzonego przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska, przy zaangażowaniu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

8. Monitoring realizacji Programu Ochrony Środowiska

System wdrażania Programu Ochrony Środowiska powinien polegać na regularnej ocenie poprzez odpowiednio zaplanowane działania monitorujące. Celem monitoringu jest zatem zbieranie, analizowanie i udostępnianie danych o środowisku i zachodzących w nim zmian, w sposób zapewniający zwiększenie efektywności zaplanowanej polityki środowiskowej. Monitoring jest narzędziem wspomagającym prawne, finansowe i społeczne instrumenty zarządzania środowiskiem. System kontroli środowiska jest jednym z najważniejszych kryteriów, na podstawie których tworzona jest nowa polityka.

W ocenie postępu wdrażania Programu Ochrony Środowiska oraz jego faktycznego wpływu na środowisko pomocna jest analiza i monitorowanie założonych efektów ekologicznych. Monitorowanie wdrażania postanowień Programu Ochrony Środowiska polegać będzie głównie na działaniach organizacyjno-kontrolnych, do których należą:

- Ocena stopnia wykonania zadań (ocena efektywności wykonania zadań),
- Ocena zidentyfikowanych problemów oraz podjętych działań w celu ich rozwiązania/ minimalizacji,

- Ocena rozbieżności pomiędzy założonymi celami, kierunkami i zadaniami, a ich wykonaniem (ocena przyczynowo skutkowa).

Jednym z najważniejszych etapów jest monitorowanie relacji poszczególnych zadań. Zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. 2021r. poz. 1973):

Programy, o których mowa w art. 17 ust. 1, uchwała odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy,

Z wykonania programów organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy,

Po przedstawieniu raportów odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu albo radzie gminy, raporty są przekazywane przez organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy odpowiednio do ministra właściwego do spraw środowiska, organu wykonawczego województwa i organu wykonawczego powiatu.

Organ wykonawczy gminy będzie oceniał co 2 lata stopień wdrożenia Programu, natomiast na bieżąco będzie kontrolowany postęp w zakresie wykonania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w latach obowiązywania programu.

W celu właściwego nadzoru realizacji Programu Ochrony Środowiska wyznaczono wskaźniki, które będą pomocne w przedstawianiu stopnia realizacji założonych zadań (Tab. 26). Przedstawione poniżej działania są przykładowe i nie stanowią sztywnych założeń jakimi należy kierować się przy monitorowaniu realizacji POŚ. Dla każdego z wyznaczonych wskaźników określono wartość bazową oraz docelową, które będą podstawą do opracowania raportów oraz przyszłych aktualizacji POŚ. Lista ta została oparta na dokonanej analizie wskaźnikowej stanu środowiska gminy Oksa.

Tab. 26. Wskaźniki służące do celów monitorowania realizacji POŚ

Lp.	Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość docelowa
1.	Liczba zainstalowanych urządzeń z zakresu OZE	180	220
2.	Długość zmodernizowanych dróg gminnych	13 km	30 km
3.	Liczba przeprowadzonych termomodernizacji	20	50
4.	Przekroczenia dopuszczalnego promieniowania elektromagnetycznego	nie występuje	nie występuje
5.	Stan JCWP	dobry	dobry
6.	Zwodociągowanie	89,5%	95%
7.	Powierzchnia obszarów chronionych	9 072 ha	9 072 ha

8.	Liczba „dzikich wysypisk”	5	brak
9.	Wskaźnik lesistości	20,6%	22%
10.	Udział powierzchni objętej MPZP	97,7%	100%
11.	Masa pozostałych wyrobów azbestowych	3734,64 Mg	3 000,00 Mg
12.	Odpady zebrane selektywnie w stosunku do ogółu odpadów pochodzących z gospodarstw domowych	42%	50%
13.	Długość sieci kanalizacyjnej	0%	10%
14.	Liczba zainstalowanych kolektorów słonecznych	95	120
15.	Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	550	800
16.	Prowadzenie okresowego pomiaru hałasu – liczba punktów pomiarowych	brak	1

Źródło: Opracowanie własne.

9. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Ochrona środowiska to jedno z priorytetowych działań władz publicznych. Wykorzystując narzędzia polityki ekologicznej władze miejscowe dążą do zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego. W tym celu mogą posłużyć się zapisami ustawy o ochronie środowiska, a także rozporządzeniami i dyrektywami. Nie są to jednak wszystkie dokumenty, które mają za zadanie pomóc w prowadzeniu polityki wspierającej ochronę środowiska. Szereg zapisów prawnych, które można odnaleźć w programach środowiskowych musi być zgodne z ww. aktami prawa.

Gmina Oksa realizując Program Ochrony Środowiska zapewnia swoim mieszkańcom czyste środowisko, z jednoczesnym zachowaniem procedur narzuconych przez polskie, ale także unijne prawo. Podejmowanie tych działań powinno korzystnie wpłynąć na wizerunek gminy.

Ukazana w rozdziale 2. ogólna charakterystyka gminy Oksa porusza kwestie dotyczące położenia administracyjnego, rysu historycznego, sytuacji demograficznej, warunków klimatycznych, środowiska przyrodniczego, użytkowania terenu oraz sytuacji gospodarczej.

W niniejszym opracowaniu przedstawiono i poddano ocenie stan środowiska przyrodniczego w Gminie Oksa pod względem:

- powierzchni ziemi i stanu jakości gleb,
- powietrza atmosferycznego,
- wód podziemnych i powierzchniowych,
- zasobów i walorów przyrodniczych,
- zasobów surowców mineralnych,
- gospodarki odpadami,

- terenów leśnych,
- hałasu i promieniowania elektromagnetycznego.

Każdy z wymienionych obszarów został szczegółowo opisany oraz zawiera analizę SWOT. Analiza ta przedstawia mocne i słabe strony, które wyłoniły się podczas analizy aktualnego stanu środowiska oraz w trakcie badania ankietowego.

W rozdziale 4. przedstawione zostały cele Programu Ochrony Środowiska, zadania oraz ich finansowanie w następujących obszarach interwencji:

- klimat i powietrze atmosferyczne,
- gleby oraz zasoby geologiczne,
- gospodarowanie wodami oraz gospodarka wodno-ściekowa,
- zasoby przyrodnicze,
- gospodarowanie odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- hałas,
- pole elektromagnetyczne,
- poważne awarie przemysłowe.

Wykazano również zgodność założeń opracowanego dokumentu z innymi dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Na prawidłowy system realizacji dokumentu składają się takie czynniki jak: współpraca z interesariuszami, opracowanie treści Programu Ochrony Środowiska, zarządzanie, monitorowanie, okresowa sprawozdawczość, ewaluacja i aktualizacja. Kluczowym aspektem w realizacji założeń dokumentu jest nawiązanie ścisłej współpracy między lokalną społecznością, a władzami samorządowymi, uwzględnienie racji społecznych oraz skuteczne zarządzanie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

W spełnieniu określonych założeń dokumentu kluczowe jest uzyskanie środków finansowych. Wśród głównych źródeł finansowania wymienia się przede wszystkim programy krajowe, unijne oraz międzynarodowe.

10. Spis wykorzystywanych materiałów

- Informacje uzyskane w Urzędzie Gminy Oksa,
- Urząd Gminy Oksa, dostęp online: <https://www.oksa.pl/>,
- Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych, dostęp online: <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>,

- Geoportal Infrastruktury Informacji Przestrzennej, dostęp online: <https://www.geoportal.gov.pl/>,
- Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, dostęp online: <https://www.gov.pl/web/gdos>,
- Akty prawne,
- System finansowania ochrony środowiska w Polsce, dostęp online: <https://17funduszy.pl/>,
- System finansowania ochrony środowiska w Polsce, Warszawa, 2013, dostęp online: <https://www.gov.pl/attachment/8c0333ae-09ff-4c10-950e-fbbacc482be1>,
- Ministerstwo Klimatu i Środowiska, dostęp online: <https://www.gov.pl/web/klimat>,
- Serwis Regionalnego Programu Operacyjnego, <http://www.2014-2020.rpo-swietokrzyskie.pl/index.php>,
- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, dostęp online: <https://www.gios.gov.pl/pl/>.

11. Wykaz skrótów

- **GIOŚ** – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska,
- **GUS** – Główny Urząd Statystyczny,
- **GZWP** – Główny Zbiornik Wód Podziemnych,
- **JCWPD** – Jednolite Części Wód Podziemnych,
- **NFOŚiGW** – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- **OZE** – Odnawialne Źródła Energii,
- **POŚ** – Program Ochrony Środowiska,
- **PROW** – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- **WFOŚiGW** – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- **WIOŚ** – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska.

12. Spis rycin

Ryc. 1. Lokalizacja Gminy Oksa na tle powiatu i województwa.	8
Ryc. 2. Podział administracyjny Gminy Oksa.	9
Ryc. 3. Pokrycie terenu na obszarze Gminy Oksa	15
Ryc. 4. Podział województwa świętokrzyskiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza za rok 2020	21
Ryc. 5. Wody powierzchniowe w Gminie Oksa	23
Ryc. 6. Sieć drogowa w Gminie Oksa	36
Ryc. 7. Rozmieszczenie linii elektroenergetycznych w Gminie Oksa.....	37

13. Spis wykresów

Wyk. 1. Liczba ludności w Gminie Oksa w latach 2011-2020.....	11
Wyk. 2. Urodzenia żywe, zgony i przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w gminie w latach 2011-2020.....	11
Wyk. 3. Saldo migracji w Gminie Oksa w latach 2011-2020.....	12
Wyk. 4. Ogólna liczba zarejestrowanych podmiotów działalności gospodarczej wg rejestru REGON na terenie Gminy Oksa	16

14. Spis tabel

Tab. 1. Szczegółowy podział struktury użytkowania gruntów w Gminie Oksa	15
Tab. 2. Rodzaje prowadzonej działalności wg PKD 2007 na terenie Gminy Oksa w latach 2011-2020.....	17
Tab. 3. Wyniki z punktów pomiarowych dotyczące klasyfikacji gleb	18
Tab. 4. Działania określone na podstawie raportów zanieczyszczenia jakości powietrza.....	19
Tab. 5. Działania określone na podstawie raportów stężenia ozonu w powietrzu.....	20
Tab. 6. Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi	20
Tab. 7. Analiza SWOT w zakresie jakości powietrza w Gminie Oksa.....	23
Tab. 8. Jednolite Części Wód Podziemnych w gminie Oksa.....	25
Tab. 9. Jednolite części wód powierzchniowych w gminie Oksa	25
Tab. 10. Analiza SWOT w zakresie gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Oksa.....	27
Tab. 11. Charakterystyka Obszaru Natura 2000	28
Tab. 12. Charakterystyka Włoszczowsko-Jędrzejowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu	28

Tab. 13. Analiza SWOT w zakresie zasobów i walorów przyrodniczych.....	29
Tab. 14. Analiza SWOT w zakresie zasobów surowców naturalnych.....	30
Tab. 15. Struktura oddanych odpadów pochodzących z gospodarstw domowych w Gminie Oksa w 2020 roku	31
Tab. 16. Zestawienie wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Oksa w poszczególnych typach zabudowy w 2008 roku	32
Tab. 17. Analiza SWOT w zakresie gospodarki odpadami	33
Tab. 18. Typy siedliskowe lasów występujące w Gminie Oksa	34
Tab. 19. Analiza SWOT w zakresie stanu terenów leśnych	35
Tab. 20. Analiza SWOT z zakresu hałasu i promieniowania elektromagnetycznego	38
Tab. 21. Najważniejsze problemy i zagrożenia na obszarze gminy Oksa.	40
Tab. 22. Cele, kierunki inwestycji oraz zadania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Oksa na lata 2022-2026 (z perspektywą do roku 2029).....	43
Tab. 23. Harmonogram realizacji zadań własnych gminy wraz z ich finansowaniem	49
Tab. 24. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem	55
Tab. 25. Cele środowiskowe wybranych dokumentów strategicznych	56
Tab. 26. Wskaźniki służące do celów monitorowania realizacji POŚ	73